

Pla d'Igualtat i Convivència

CURS 2021 / 2022

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

SANTJOANET - BENIMUSLEM

ÍNDEX GENERAL

1. INTRODUCCIÓ

2. ANÀLISIS DE LA SITUACIÓ INICIAL

- 2.1 El col·legi: característiques i l'entorn**
- 2.2 Situació de la igualtat i la convivència en el centre**
- 2.3 Normes de convivència del centre.**

3 COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA E IGUALTAT

- 3.1. Composició de la comissió de convivència**
- 3.2. Competències de comissió de convivència**
- 3.3. Periodicitat de les reunions**

4 OBJECTIUS GENERALS DEL PLA

5 ESTRATÈGIES DE PREVENCIÓ

- 5.1.- Actuacions de caràcter general**
- 5.2.- Activitats a desenvolupar**

6 PROCEDIMENTS D'ACTUACIÓ DAVANT DE CASOS DE VIOLÈNCIA ESCOLAR

- 6.1 Actuacions correctives de caràcter general.**
- 6.2 Actuacions per a l'alumnat que presenta conductes contraries a les normes de convivència.**
 - 6.2.1 Procediment 1: actuacions inicials**
 - 6.2.2 Procediment 2: actuacions posteriors**
- 6.3 Actuacions per l'alumnat que presenta conductes greument perjudicials per a la convivència:**
 - 6.3.1.- Assetjament escolar i ciberassetjament.**
 - 6.3.2.-Conductes que alteren la convivència de forma greu i reincident: insults, amenaces, agressions, baralles i/o vandalisme.**
 - 6.3.2,1 Alumnat que altere greument la convivència**
 - 6.3.2.2 Alumnat amb alteracions greus de conducta**
 - 6.3.3.- Maltractament infantil.**
 - 6.3.4.- Violència de gènere.**
 - 6.3.5.- Agressions cap el professorat i/o personal no docent i personal de serveis.**
 - 6.3.6.- Consideracions específiques, davant de qualsevol de las situacions plantejades en els apartats anteriors, si es produeixen fora del centre.**
- 6.4.- Mediació per a la resolució pacífica dels conflictes en la millora de la convivència escolar i la igualtat d'oportunitats**

7.- PROTOCOL D'ACOMPANYAMENT PER A GARANTIR EL DRET A LA IDENTITAT DE GÈNERE, L'EXPRESSIÓ DE GÈNER I LA INTERSEXUALITAT

- 7.1 Finalitat.
- 7.2.- Responsabilitats.
- 7.3.- Descripció de les actuacions.
- 7.4.- Diagrama.
- 7.5.- Registres.
- 7.6.- Indicadors

8.- PROTOCOL DE PREVENCIÓ I ACTUACIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT LABORAL EN CENTRES DOCENTS

- 8.1.- Declaració de principis.
- 8.2.- Conceptes d'assetjament laboral.
 - 8.2.1.- Assetjament moral.
 - 8.2.2.- Assetjament sexual.
 - 8.2.3.- Assetjament por raó de sexe.
 - 8.2.4.- Assetjament discriminatori.
 - 8.2.5.- Situacions de violència laboral.
- 8.3.- Òrgans i unitats competents.
- 8.4.- Mesures de prevenció.
 - 8.4.1.- Prevenció primària.
 - 8.4.2.- Prevenció secundària.
 - 8.4.3.- Prevenció terciària.
- 8.5.- Procediment d'actuació.

9.- SEGUIMENT I EVALUACIÓ DEL Pla de Igualtat i Convivència

10.- ANNEXES

10.1.- Marc Legal

10.2.- Models per a la recollida d'informació

- 10.2.1.- Recollida de dates de l'incident
- 10.2.2.- Entrevista amb la víctima
- 10.2.3.- Entrevista amb la família de la víctima
- 10.2.4.- Informe de l'entorn escolar
- 10.2.5.- Model de comunicació al ministeri fiscal de conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre i que puguin ser constitutives de falta o delictes penals.
- 10.2.6.- Model de seguiment trimestral de la Comissió de Convivència.
- 10.2.7.- Videoteca.

1.- INTRODUCCIÓ:

La realitat del nostre centre educatiu evoluciona amb el context en el que està inscrit. L'escenari en què s'exerceix l'activitat educativa és el d'una societat plural en continu procés de canvi que exigeix un esforç d'adaptació contínua i un desenvolupament de noves habilitats per a fer front als esdeveniments.

Entenem la *convivència* com la relació entre els membres d'una comunitat. Una bona convivència exigeix el respecte mutu i l'acceptació d'unes normes comunes; acceptació d'altres opinions i estils de vida; resolució per mitjans no violents de les tensions i disputes.

Entenem el *conflicte* com a procés natural, no com fet puntual, que es desencadena a partir de la contraposició d'interessos i que és necessari per al desenvolupament psicosocial de les persones.

Així mateix, pensem que les actuacions que es desenvolupen per a previndre i gestionar els diferents tipus de conflictes en la convivència han de compartir unes bases teòriques i metodològiques i que els agents educatius implicats puguin utilitzar un mateix llenguatge i oferir unes mateixes pautes d'actuació.

Quan parlem d'agents educatius implicats, ens referim principalment a tres àmbits: equip docent, alumnat i famílies. Però no cal perdre de vista la importància de l'entorn en què s'inscriu el centre educatiu, i la resta d'agents que poden estar influint en determinades conductes o que poden col·laborar a millorar la convivència o, en un moment donat, ajudar a la resolució del conflicte.

2.- ANÀLISI DE LA SITUACIÓ ACTUAL:

2.1.- El col·legi: característiques i entorn.

Benimuslem i Sant Joanet son pobles amb predomini econòmic rural, dedicats quasi exclusivament al cultiu de la taronja. Tenen una població de 721 i 515 habitants respectivament.

No existeixen problemes de seguretat ciutadana ni zones de marginació social.

Pràcticament tota la població utilitza el valencià com a llengua de comunicació, i les poques persones que no el parlen l'entenen perfectament. Per aquest motiu la llengua base d'aprenentatge dels nostres alumnes és el valencià.

☐ **Alumnat**

Al nostre centre hi ha un total de 83 alumnes 53 a l'aulari de Sant Joanet i 30 a l'aulari de Benimuslem. Comptem amb 1 unitat d'Infantil i dues de Primària a Benimuslem i 2 unitats d'Infantil i 3 de Primària a Sant Joanet.

L'economia de les nostres famílies és de renda mitjana-baixa, sense problemes de marginació social.

Els darrers cursos estan matriculant-se alumnes d'altres nacionalitats, la qual cosa ens insta a realitzar programes d'educació compensatòria per a introduir-los el més aviat possible en la nostra llengua.

☐ **Professorat**

El centre compta amb una plantilla de 15 professors/es de les quals 6 són itinerants i participen en la vida quotidiana dels dos aularis. A més a més compartim la mestra de Religió amb Novetlè i l'Ènova i dos logopedes del SPE. La pràctica totalitat de la plantilla és personal definitiu, qüestió que propicia la seua involucració en les activitats, projectes i funció educativa en general.

2.2.- Situació de la igualtat i convivència en el centre.

Generalment no tenim problemes de violència importants, els conflictes que sorgeixen es resolen amb el diàleg i alguna mesura correctiva puntual tot i que la convivència té algunes carències que cal d'abordar.

Dels qüestionaris que hem elaborat per recollir les opinions d'alumnes, famílies i mestres es desprèn que, un factor distorsionador important de la convivència és la violència verbal amb baralles puntuals.

Encara que tant les famílies com els alumnes opinen que els conflictes es resolen adequadament, cal treballar per a la seua prevenció.

2.3.- Normes de convivència del centre:

Les actituds a desenvolupar i l'organització del centre en matèria de convivència hauran de basar-se en les següents Normes de Convivència:

- a. Assistir a classe.
- b. Arribar amb puntualitat.
- c. Seguir les orientacions del professorat en l'exercici de les seues funcions.
- d. Tractar amb respecte i consideració a tots els membres de la comunitat educativa.
- e. Aprofitar les classes, així com respectar el dret a aprofitar-les dels companys.
- f. Respectar la dignitat, integritat, intimitat, idees i creences de tots els membres de la comunitat educativa.
- g. No discriminar cap membre de la comunitat escolar per raó de naixement, raça, sexe o qualsevol altra circumstància personal o social.
- h. Cuidar i utilitzar correctament els béns i instal·lacions del centre.
- i. Respectar les pertinences dels altres membres de la comunitat educativa.
- j. Participar en la vida i funcionament del centre.
- k. No realitzar activitats perjudicials per a la salut ni incitar a elles.
- l. Adquirir habilitats pacífiques i no violentes en la resolució de conflictes.

Basant-se en aquestes normes cada aula consensuarà les seues pròpies normes amb conseqüències graduades i encaminades a provocar en el alumne una reflexió sobre la importància de la norma.

3.- COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA

3.1.- Composició de la comissió de convivència i igualtat:

- Directora (Responsable aulari de Benimuslem).
- Secretària (Responsable aulari de Sant Joanet).
- Dos pares / mares triats/des pel Consell Escolar.
- Dos mestres triats/des pel Consell Escolar.
- Els dos alumnes membres del Consell Escolar.

A més a més, en cas d'estar avaluant comportaments contra la bona convivència per part d'algun alumne/a:

- El tutor / La tutora de l'alumna/e.

3.2.- Funcions i competències de la comissió de convivència:

FUNCIONS

La Comissió de Convivència del Centre està formada al si del Consell Escolar. És l'encarregada de dinamitzar, elaborar propostes i coordinar totes aquelles activitats del Pla de Convivència que des dels diferents sectors de la comunitat educativa es proposen i puguen dur-se a termini.

A més, avaluar en primera instància els possibles casos greus, o lleus repetits, que no hagen pogut solucionar els/ les tutors/es.

COMPETÈNCIES

- ☐ Proposar activitats per a que siguen incloses en el Pla de Convivència.
- ☐ Ser informada de les activitats del Pla de Convivència que es vulguen realitzar. Participar en la presa de decisions sobre el desenvolupament d'aquestes activitats.

- ☐ Avaluar aquelles activitats que es facen i que figuren al Pla de Convivència.
- ☐ Ser informada quan calga, a través del cap d'estudis, dels casos en que l'alumnat ha estat corregit per observar conductes contràries a les Normes de Convivència. ☐
- ☐ Elaborar un informe trimestral que continga les incidències produïdes en aquest període, les actuacions dutes a terme i els resultats obtinguts.
- ☐ Fer un estudi de les faltes greus i molt greus comeses contra les Normes de Convivència. ☐
- ☐ Posar en marxa les accions o les activitats oportunes per a la correcció de dites faltes, així com les sancions a que donaren lloc. Cas de considerar les faltes greus o les repetides faltes lleus motiu per obrir un expedient disciplinari, demanarà a la direcció del Centre l'inici de l'expedient estipulat al decret de Drets i Deures de l'alumnat. En tot cas, abans de demanar l'obertura d'expedient, podrà fer ús de la figura del mediador/rs per intentar solucionar d'una altra manera el problema de convivència plantejat. ☐
- ☐ En tot moment, vetllarà pels acords que en matèria de convivència s'adopten.

3.3.- Periodicitat de les reunions:

- ☐ La Comissió de Convivència e Igualtat es reunirà, cada vegada que siga necessari per temes disciplinaris i al menys una vegada al trimestre.
- ☐ Elaborarà un informe que deu recollir les incidències produïdes en el període de temps, les actuacions dutes a terme i els resultats aconseguits i les propostes de millora.

4.- OBJECTIUS GENERALS DEL PLA DE CONVIVÈNCIA:

4.1.- OBJECTIUS GENERALS:

4.1.1. OBJECTIUS PER CONTRIBUÏR RESPECTE A LA VIOLÈNCIA

1. Promoure l'acceptació social i personal de tot l'alumnat, especialment d'aquells xiquets i xiquetes amb un baix nivell d'autoestima.

2. Aprofitar les diverses situacions que esdevenen en el curs escolar perquè el centre es convertisca en un espai de pau, obert a l'entorn.
3. Millorar les relacions entre tots els membres de la Comunitat Educativa, implicant-los en totes les activitats encaminades a facilitar la convivència en el centre, fonamentant les relacions personals en el respecte mutu, la comprensió, la solidaritat i la interiorització de les normes de convivència.
4. Fomentar l'existència d'activitats, espais i temps comuns per facilitar la convivència entre l'alumnat.
5. Prioritzar la formació de l'alumnat, professorat i famílies per a la convivència.
6. Preveure una atenció específica a l'alumnat que, per raons diverses, presente comportaments que alteren la convivència en el centre; així com la de tot aquell alumnat que patisca les conseqüències, prioritzant la resolució de conflictes de manera formativa i proactiva mitjançant la negociació i l'esforç conjunt del professorat i de l'alumnat.
7. Desenvolupar una intervenció preventiva com a mitjà per aconseguir un bon clima de convivència dintre i entre els diferents sectors de la comunitat educativa.
8. Analitzar les causes i reduir al mínim les conductes disruptives que pertorben el clima de la classe per a evitar-ne la conflictivitat i disminuir les conductes més greus.
9. Procedir davant els problemes de conducta seguint uns principis d'actuació coherents, que orienten les intervencions de tots els professors i professores, evitant contradiccions que desorienten a l'alumnat.
10. Utilitzar les mesures punitives com a últim recurs per solucionar problemes de convivència, i solament quan les estratègies motivacionals i educatives no hagen donat resultat o la seua no utilització puga generar conseqüències, no desitjables, més greus.

4.1.2. OBJECTIUS PER CONTRIBUIR RESPECTE A LA IGUALTAT

1. Transmetre una forma de vida exempta de prejudicis i estereotips de gènere.
2. Intentar contrarestar l'efecte dels missatges no igualitaris que es reben des d'àmbit que, de vegades, impliquen discriminació i foment d'estereotips sexistes.
3. Procurar un ambient de convivència, basat en un concepte de ciutadania responsable i democràtica que no tolere discriminacions.
4. Fonamentar les relacions humanes en el respecte a la igualtat de drets i oportunitats, en el diàleg i en la resolució pacífica de conflictes.
5. Capacitar perquè l'alumnat realitze les seues decisions acadèmiques sense condicionaments de gènere.
6. Incorporar les competències i coneixements necessaris perquè l'alumnat s'eduque en la coresponsabilitat i es facen càrrec de les seues actuals i futures necessitats i responsabilitats, relacionades amb el treball i la cura de les persones.
7. Treballar en les aules tècniques per al desenvolupament d'habilitats socials i potenciar la intel·ligència emocional en l'alumnat del centre.
8. Transmetre i posar en pràctica valors que fomenten la responsabilitat, tolerància, llibertat, respecte, igualtat i inclusió.
9. Afavorir el sentiment de pertinença a la comunitat educativa del CRA.
10. Oferir idees i pautes d'actuació continuada que permeten fomentar la bona convivència en el centre, incidint en la convivència entre iguals, les relacions professor - alumne, les relacions professor – alumne - família, la convivència en la interculturalitat i la convivència en la diferència de gènere.

4.2.- OBJECTIUS PRIORITARIS:

4.2.1. QUE EL PROFESSORAT SIGA CAPAÇ DE...

1. Percebre el conflicte com una ocasió pròpia per ensenyar tècniques de conciliació i de resolució de problemes.

2. Ensenyar l'alumnat a com demanar ajuda, i a qui fer-ho.
3. Garantir que els conflictes no sempre porten conseqüències negatives per a l'alumnat.
4. Buscar sempre una millora en la relació, o almenys, un pacte de mutu respecte.
5. Ajudar a desmuntar prejudicis i estereotips.
6. Garantir la igualtat d'oportunitats.
7. Preparar l'alumnat per a la participació activa en la vida social i cultural amb una actitud crítica i responsable.

4.2.2. QUE L'ALUMNAT SIGA CAPAÇ DE...

1. Defensar les seues necessitats, drets, opinions i conflictes de forma positiva a través del diàleg.
2. Veure el conflicte com a mitjà positiu d'aprenentatge, en el qual, totes les parts implicades puguin guanyar, ja que tots participen en arribar a una solució.
3. Desenvolupar habilitats socials, tals com l'empatia, la solidaritat i la socialització.
4. Participar activament en activitats que agrupen a tot l'alumnat del CRA, ja siga en l'àmbit de centre, o en l'àmbit d'aulari.

4.2.3. QUE LES FAMÍLIES SIGUEN CAPACES DE...

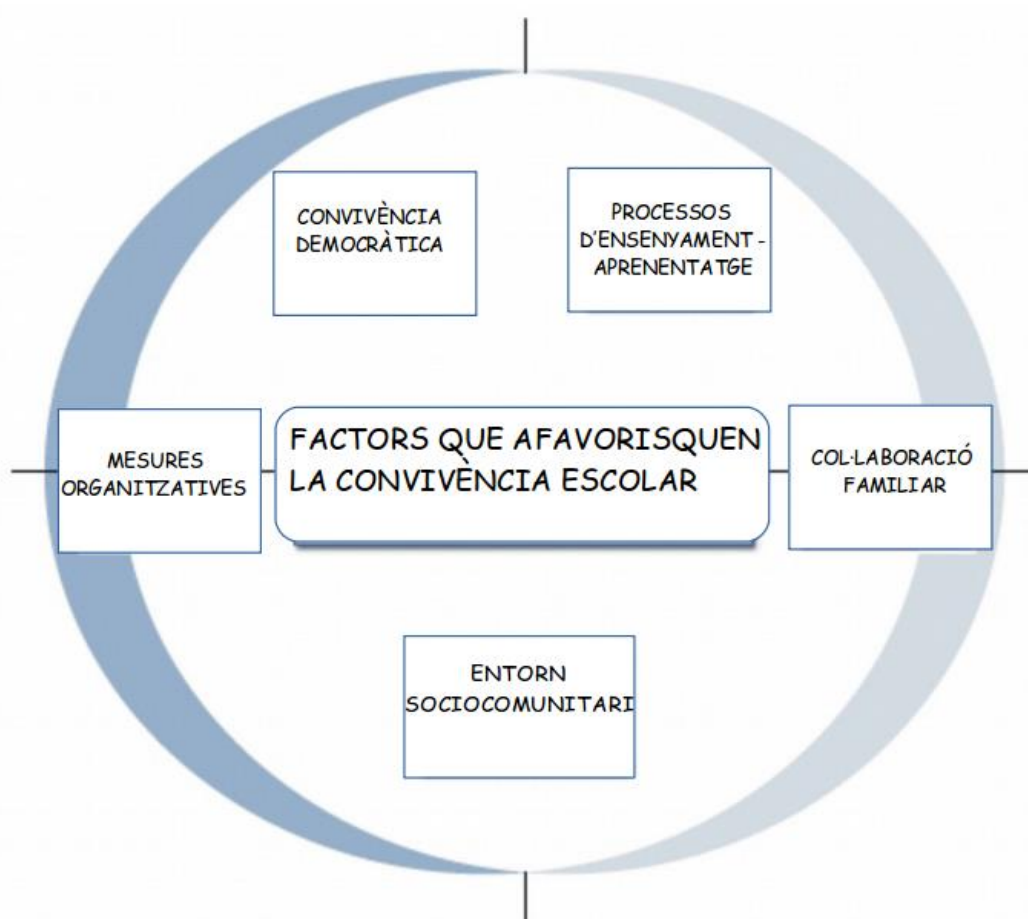
1. Reconèixer, clarament, les normes i procediments de resolució de conflictes, comunicades en les reunions inicials amb les famílies, en les reunions d'aula i en el Consell Escolar.
2. Implicar-se en la convivència dels seus fills i filles, tant en l'entorn familiar com també en el social.

3. Ajudar els seus fills i filles a afrontar i gestionar els problemes i a buscar solucions adequades. Per això, es convidarà a les famílies a participar en xerrades de formació sobre la resolució de conflictes i altres temàtiques similars.
4. Reconèixer el CRA com a una unitat integradora i que així ho transmeten els seus fills i filles.

5.- ESTRATÈGIES DE PREVENCIÓ

Implica actuar sobre el clima de convivència en el centre, procurant millorar-lo.

La millora del clima de convivència als centres educatius no s'aconsegueix generalment, amb la simple adopció de mesures puntuals tendents a resoldre els problemes i els conflictes que es van presentant en el quefer diari (disrupció, indisciplina, conflictes interpersonals, maltractament entre iguals...), sinó que requereix treballar en un marc global en el qual s'inclou un ventall ampli de factors que es recullen en el següent esquema, i han de concretar-se en el Pla d'Igualtat i Convivència elaborat pel propi centre així com en el Pla d'Acció tutorial.

Les actuacions preventives hauran de ser coherents amb els diferents plans del centre i desenvolupar les accions proposades en el Decret 30/2014, de 14 de febrer, en

tot allò que faça referència als compromisos establits entre família i tutor/a. S'actualitzaran cada curs en la programació general anual, tenint en compte l'informe realitzat per la comissió de convivència en el curs anterior i les noves necessitats detectades. De manera orientativa podran incloure:

a) Actuació d'èxit escolar, model dialògic de prevenció de conflictes. Aquest es funda- menta en el diàleg com a eina que permet superar les desigualtats i amb l'objectiu d'aconseguir que no es produïsca cap mena d'agressió en els centres educatius.

b) Accions de diagnòstic que faciliten la detecció i, per tant, ajuden a la prevenció de casos de violència greu, entre altres assetjament i/o discriminació i/o exclusió per raons de sexe, orientació, identitat de gènere, raça, religió, així com crear estructures senzilles que faciliten a l'alumnat visibilitzar i denunciar estes situacions.

c) Accions que fomenten la participació de l'alumnat a través d'estratègies basades en l'ajuda entre iguals.

d) Activitats que faciliten la participació de tota la comunitat educativa en accions de prevenció i promoció de la convivència del centre, així com en l'elaboració de les normes de convivència del centre i de l'aula, incorporant, també, activitats dirigides a dotar d'atractiu el no violent, per a aconseguir que els espais dels nostres centres estiguen lliures de violència.

e) Accions per a donar a conèixer el Pla d'Igualtat i Convivència i el Reglament de Règim Intern a tota la comunitat educativa.

f) Accions que fomenten el respecte a la diversitat i la igualtat entre homes i dones, a través de l'educació dels sentiments i de les emocions, així com la capacitat d'elecció, basada en arguments de validesa i en coherència amb els valors de llibertat, cap de bestiar-peto, igualtat i solidaritat.

g) Accions i mesures, generals i específiques, d'atenció a la diversitat, que generen i fomenten el desenvolupament d'actituds inclusives en el centre i ajuden a

crear un clima de cap de bestiar- peto entre els membres de la comunitat educativa, proposant activitats dirigides a educar en la solidaritat i suport social a les víctimes, així com tolerància zero enfront de la violència, des de les edats més primerenques.

h) Accions que contribuïsquen, des de les diferents àrees i matèries del currículum, a la millora de la convivència a través de l'adquisició de les competències bàsiques,

particularment de la competència social i cívica, sentit de la iniciativa i esperit emprenedor i de la competència digital, treballant conjuntament en el bon ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, de la identitat digital i dotant a la comunitat educativa d'estratègies per a assegurar la privacitat pública i privada.

i) Activitats d'acollida per a l'alumnat que es matricula al centre per primera vegada i per a les seues famílies.

j) Activitats per a la sensibilització a tota la comunitat educativa enfront dels casos de violència escolar greu, per a facilitar la prevenció, detecció i eliminació d'aquestes manifestacions.

k) Activitats dirigides a previndre i resoldre conflictes en contextos interculturals.

CONVIVÈNCIA DEMOCRÀTICA

OBJECTIU

CONVIURE DESENVOLUPANT VALORS DE PARTICIPACIÓ REAL I NO SOLS BUROCRÀTICA, INTENTANT EVITAR DESEQUILIBRIS DE PODER I DEMOCRATITZAR LA VIDA ESCOLAR

- Projecte Educatiu compartit i divulgat.
- Participació en el R.R.I.: revisió i acords de la Comunitat.
- Acció tutorial: desenvolupament d'actituds i valors.
- Normes d'aula i de centre consensuades i assumides per tots.
- Comissió de Convivència assessora l'Equip Directiu: proposa mesures i mèdja en assumptes de convivència.
- Consell Escolar: funcionament i presa de decisions sobre la base d'un diàleg igualitari i consens.
- Anàlisi i reflexió del clima de convivència.
- Mesures per a la sensibilització en la importància de l'aprenentatge de la convivència i la igualtat.

MESURES ORGANITZATIVES

OBJECTIU

DISMINUIR L'AGRESSIVITAT, LA INTOLERÀNCIA I L'ARBITRARIETAT EN EL CENTRE ESCOLAR

- Horaris establits amb criteris pedagògics.
- Assignació de tutoria i grups d'alumnes i alumnes amb criteris de responsabilitat i eficàcia.
- Assignació equitativa d'alumnat a grups heterogenis.
- Considerar els espais d'esbarjo, menjador, corredors i zones comunes en general com a llocs de convivència.
- Elaborar protocols d'actuació davant problemes de convivència.
- Formació d'agrupaments flexibles per a l'atenció a la diversitat.
- Distribució espacial de l'aula de manera flexible.

COL·LABORACIÓ FAMILIAR

OBJECTIU

ENFORTIR LA IMPLICACIÓ DE LA FAMÍLIA EN LA VIDA ESCOLAR I LA RESPONSABILITAT EN LA PRESA DE DECISIONS CONJUNTES SOBRE ELS SEUS FILLS I FILLES

- ☐ Participar de manera activa en l'elaboració de les normes de convivència.
- ☐ coherència informativa sense discrepàncies educatives Escola-Llar.
- ☐ Col·laboració en les activitats del centre, de tutoria i també de l'aula.
- ☐ Col·laboració en els processos de resolució de conflictes.
Coneixement de les necessitats educatives dels seus fills/as o filles, límits, diàleg, exigència, responsabilitat, afecte,...).
- ☐ Implicació en la funció de suport a les tasques escolars.
- ☐ Intercanvi d'informació amb el professorat.
- ☐ Foment de l'autonomia personal i de l'acte concepte en el àmbit familiar.
- ☐ Participar en les activitats de sensibilització sobre la convivència.
- ☐ Crear i participar en Escoles de Pares i Mares.

ENTORN SOCIOCOMUNITARI

OBJECTIU

OBRIR VIES DE PARTICIPACIÓ I INTERVENCIÓ DE L'ÀMBIT SOCI COMUNITARI EN EL DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT ESCOLAR QUE PROMOGA UNA CONVIVÈNCIA EN POSITIU

- ☐ Mesures de coordinació i cooperació amb altres entitats i organismes (Ajunt., ONG, Associacions...).
- ☐ Gestionar ajudes per a l'escolarització d'alumnat amb dones- avantatge social i/o cultural.
- ☐ Procurar reforços educatius i socials a l'alumnat amb dificultats des de diverses entitats no sols educatives.
- ☐ Intervindre en problemàtiques familiars que suposen un obstacle al procés educatiu en coordinació amb Serveis Socials, Sanitaris,....
- ☐ Realitzar campanyes informatives i/o divulgatives específiques.
Participar en programes específics d'atenció a l'alumnat en desavantatge.

PROCESOS D'ENSENYAMENT APRENENTATGE

OBJECTIU

UN ESTIL EDUCATIU QUE RECONEGA JA BOTIGA LA COMPLEXITAT INHERENT A les RELACIONS ENTRE ELS CONTINGUTS, L'ALUMNAT I EL PROFESSORAT

PROCÉS D'ENSENYAMENT

- Organització i gestió de l'aula que afavorisca l'aprenentatge, la interacció i el desenvolupament personal.
- Rol del docent: empatia, acostament, dialogant...
- Educador/a, Instructor/a: funcions educatives i no sols instructives.
- Creació de grup: Cohesió i participació.
- Metodologia didàctica: cooperativa, activa...
- Estils d'Ensenyament/ Aprenentatge ajustats a la diversitat.

CONEIXEMENT DE L'ALUMNAT

- Desenvolupament psicoevolutiu.
- Consideració de l' heterogeneïtat (interessos, capacitats, minories...).
- Ensenyament per a la diversitat (*ACIS, *Flexibilitat grupal...)
- Adaptar la intervenció educativa a les característiques personals de l'alumnat (autoestima, timidesa...)
- Practicar una pedagogia de l'error.
- Desenvolupar una educació emocional (atenció a sentiments i emocions)

CANVIS CURRICULARS

- Continguts conceptuals útils i funcionals per a la vida.
- Continguts procedimentals (escolta activa, maneig de la informació...)
- Continguts actitudinals (respecte, solidaritat...)
- Fer explícit el currículum ocult.
- Ús de materials no excloents (no sexistes, no discriminatoris)
- Avaluació formativa que orient i reajustament el procés d'ensenyament- aprenentatge.
- Currículum inclusiu.

HABILITATS DE COMUNICACIÓ I RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

- Desenvolupament d'habilitats socials (assertivitat, empatia...)
- Percepció positiva del conflicte.
- Educar “en i per a “ el conflicte.”
- Atribució del conflicte a causes modificables.
- Cerca de solucions alternatives.
- Aprendre a posar solucions “tots i totes guanyem”.
- Desenvolupar processos de negociació.
- Utilitzar l'estratègia de la MEDIACIÓ.

5.1.- ACTUACIONS PREVENTIVES DE CARÀCTER GENERAL

OBJECTIUS	ACTUACIONS	RESPONSABLES	RECURSOS	TEMPORALIZ.
Incloure la igualtat de dones i homes en el projecte educatiu del centre, en les programacions curriculars i en l'assignació de responsabilitats espais.	☐ Actualitzar el Pla d'Igualtat i Convivència. ☐ Aprovar el Pla d'Igualtat i Convivència en el marc del PAC, PAT i R.R.I.	☐ Coord. de Convivència ☐ C.C.P. ☐ Claustre ☐ Consell Escolar ☐ -Equip Directiu	M. Legislació Vigent: estatal i autonòmica. N. Bibliografia: experiències, manuals O. R.R.I. P. P.A.T. Q. Pla d'Igualtat i Convivència R. P.E.C.	Setembre - Octubre
Donar a conèixer el Pla d'Igualtat i Convivència a les famílies	☐ Remetre extracte amb justificant de recepció signat. ☐ Tractar-ho com a punt de l'ordre del dia en la primera reunió de pares.	5. • Equip Directiu 6. • tutors/as	11. Extracte Pla d'Igualtat i Convivència 12. Compromís Família-tutor/a	Primer Trimestre
11. • Crear un clima adequat a les aules i el centre des de l'inici de curs. 12. 13. • “Presentar” el col·legi a tota la comunitat des del punt de vista del xiquet/a.	8. Pactar les normes de cada aula 9. Ambientació d'aula 10. Ambientació espais comuns amb diferents temàtiques. 11. Activitats de benvinguda dirigides a l'alumnat de nova incorporació. 12. Concurs de dibuix: “Dibuix el meu col·legi”.	- Claustre	5. Cartells 6. Pancartes 7. Murals 8. Exposició	- Curs Escolar
Implicar les famílies de la seua important actuació en temes de convivència i per a proporcionar-los pautes i criteris a practicar a casa per a evitar els aquest-estereotips sexistes.	➤ Reunions trimestrals amb les famílies ➤ Informar a través de l'agenda escolar. ➤ Dia de tutoria	- Tutores/as	• Circulars • Agenda Escolar • Comunicació telefònica	h) Trimestralment i) Segon Trimestre j) Curs Escolar
Implicar l'alumnat en la millora del clima de convivència del centre.	• Dedicar una hora específica setmanal a tutoria • Nomenar responsables d'aula: rotatius. • Elecció de representants de l'alumnat en el Consell Escolar (5é i 6é).	• Tutores/as • Alumnat • Alumnat		• Curs Escolar • Curs escolar • Setembre
Potenciar la sensació de pertinença a un grup que comparteix una sèrie de principis des de la pluralitat	• Celebració del Dia escolar de la no violència i de la pau • Festival de Nadal • Festival de Fi de curs • Setmana Cultural • Jornada Gastronòmica Internacional	• Direcció d'estudis • Direcció d'estudis • Direcció d'estudis • Claustre i Comissió • Claustre i Comissió	- Els propis de les activitats a desenvolupar	➤ • 30 de gener ➤ • Fi del primer trimestre ➤ • Fi de curs ➤ • Segon Trimestre ➤ • Fi del segon trimestre
Aprenentatge d'estratègies per a la resolució de conflictes	➤ Desenvolupar un Programa d'Habilitats Socials des de l'inici a la fi de la seua escolaritat ➤ Programa de Desenvolupament Competencial Emocional (5º y 6º)	- S.P.E. - tutores/as	➤ - Programa d'Habilitats Socials ➤ - Programa de Desenvolupament Competencial 5é i 6é	➤ Curs Escolar ➤ Curs Escolar

Potenciar la participació en jocs col·lectius fomentant en classe i fora d'ella jocs i joguets neutres.	➤ • Calendari de distribució d'activitats en les pistes esportives en horari d'esbarjo i menjador escolar. ➤ • "Fira esportiva en el Palau" ➤ • Jocs Escolars Municipals	➤ • Professorat de E.Física ➤ • Professorat de E.Física ➤ • Monitor esportiu	• • Material per a jocs • • Material per a jocs • • Pistes, equip i pilotes	• Curs Escolar • Tercer Trimestre • Curs escolar
Reconèixer els valors positius de les persones i recompensar el seu esforç	• Premis a la convivència: • • solidaritat • • companyia	• tutores/as • Equip Directivo	- Vales de Material Escolar	- Mensualment
Campanyes solidàries i de cooperació organitzades pel centre Col·laborar en projectes humanitaris reforçant els valors de la solidaritat i interculturalitat..	• Recollida de roba usada • Operació Quilo-Nadal • Recollit de Roba Usada • Ajuda al Sàhara • Recollida de Taps	• Professorat Religió • Equip Directiu • Equip Directiu • Equip Directiu	• - Ofici Motivacional • • Borses • • Ofici Motivacional • • Informació sobre projectes humanitaris de diferents ONG.	• Curs escolar • Nadal • Indeterminat
Coordinació internivells.	- Exposició de la problemàtica de cada equip docent.	• • Coord. d'Equip. • • Direcció d'estudis		- Periòdicament.
Oferta lúdica complementària en horari d'esbarjo fomentant l'ús de jocs i joguets neutres.	• • Obertura de la biblioteca de centre. • • Audicions musicals • • Jocs de Mesa • • Pistes esportives	• Comissió de biblioteca • • Comissió • • Comissió • • Professorat E.F.	• • Biblioteca • • Sala d'audicions • • *Ludoteca de menjador • • Pistes, pilotes	• Tot el curs • Tot el curs • •
Treballar en la coeducació i la corresponsabilitat des dels primers nivells.	-- Seleccionar materials escolars, llibres de text, recursos pedagògics i projectes educatius no sexistes, així com treballar continguts que fomenten els valors d'igualtat	- Tot el professorat	- Llibres de text i materials curriculars	- Juny.
	8 de març: dia internacional de la dona.	- Comissió de Festes	• • Activitats d'aula proposades per la comissió. • • Activitat col·lectiva conjunta.	- 8 de març
Eliminació de tota mena d'estereotips afavorint les relacions igualitàries	- Eliminació de les biblioteques d'aula i centre de tota mena de publicacions amb un marcat caràcter sexista.	- Professorat	Llibres de text, contes, etc	- Tot el cur
Construir una identitat individual, no sexista i no violenta vivenciant el camí de la igualtat entre gèneres.	Celebració del Dia dels drets de la infància.	• Professorat • Comissions	- Els proposats per cada comissió	20 de novembre

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

CRA LA RIBERA ALTA	
SANT JOAN c/ Manuel, s/n 46669 – Sant Joanet (València) 963 42 85 20 – 963 42 85 21	9 D'OCTUBRE c/ Excma. Diputació de València, 7 46611 – Benimuslem (València) 963 42 85 22 – 963 42 85 23 46024035@gva.es

Donar a conèixer les dificultats que té una dona en el món actual, i tot el que li falta per avançar per a ser vista de la mateixa manera que un home	Celebració del Día de la dona.	• Professorat • Comisiones	- Els proposats per cada comissió	8 de març
---	--------------------------------	---	-----------------------------------	-----------

OBJECTIUS	ACTUACIONS	RESPONSABLES	RECURSOS	TEMPORALIZ.
El respecte, la tolerància, l'educació, l'empatia, el tracte entre iguals, el llenguatge no sexista.	- Confeccion del Diccionari de Paraules imprescindible	Professorat Famílies	- quadern -Diccionari	- Tot el curs

5.2.- ACTIVITATS ESPECÍFIQUES A DESENVOLUPAR:

EDUCACIÓ INFANTIL				
<i>Activitat</i>	<i>Responsables</i>	<i>Recursos</i>	<i>Metodologia</i>	<i>Espais fís. i temp.</i>
Cançó: «Conillet *Lolo» per a rebre a *tots els xiquets/as en el període d'adaptació del seu primer curs escolar.	Tutor/a	titella	Cada dia a l'entrada, durant el període d'adaptació del xiquet/a, la tutora els rep cantant la cançó en l'assemblea amb l'ajuda d'una marioneta amb forma de conill.	Aula
Reunió de pares al juny, per a informar sobre el funcionament general del centre, prevenció i solució de conflictes.	Coordinador/a d'infantil i Tutor/a de 3 anys	Portada elaborada pels alumnes/as. Guió-reunió. Objectius de l'etapa i característiques. Suggeriments període d'adaptació i prevenció de conflictes. Llista de llibres	Benvinguda a les famílies. Resolució de dubtes. Informacions generals i primer contacte amb les famílies.	Aula
Reunió general Setembre: inici de curs.	Mestra de suport. Tutor/tutora	Guió-reunió. Objectius de l'etapa i característiques. Suggeriments període d'adaptació i prevenció de conflictes.	Benvinguda a les famílies. Resolució de dubtes. Informacions generals i primer contacte amb les famílies.	Aula
Jocs de: PRESENTACIÓ	Tutor/a	1, Pilota imaginària. 2, Nom i animal. 3, Cors de colors.	1, ho llancem a una persona, aquesta diu el seu nom i el llança a una altra. 2, Ex.: soc Ana i faig l'ànec. 3, Cors de cartolines de diferents colors: associació de colors i presentació de si mateix.	Aula
Jocs: COOPERATIUS	MESTRA DE SUPORT	Contes Psicomotors Material psicomotor: cercols, cordes, pilotes, matalassets...	Els alumnes/as es van desplaçant pel pati mentre la mestra va narrant un conte, un conte en el qual incita als xiquets/as a anar realitzant diferents activitats físiques.	Pati
Jocs de: ROL	Tutor/a	¿Què passaria si...?	Parlar de conflictes i pensar solucions no violentes que provoquen riure i ens aporten tècniques per a no deixar que el conflicte es produïska o avanç.	Aula
Foto targeta: felicitació d'aniversari	Tutor/a	Cartolina colors/ retoladors...	Decoració de la foto *targeta per part de tots els companys/as del *cumpleaño/a.	Aula
Panell de normes de convivència	Tutor/a	Imatges/ paraules	Treball diari a l'aula amb tot el grup-classe.	Aula

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

CRA LA RIBERA ALTA
SANT JOAN 9 D'OCTUBRE
c/ Manuel, s/n c/ Excma. Diputació de València, 7
46669 – Sant Joanet (València) 46611 – Benimuslem (València)
963 42 85 20 – 963 42 85 21 963 42 85 22 – 963 42 85 23
46024035@gva.es

EDUCACIÓ INFANTIL				
<i>Activitat</i>	<i>Responsables</i>	<i>Recursos</i>	<i>Metodologia</i>	<i>Espais fís. i temp.</i>
Interculturalitat	Tutor/a	Mapa mundi Fotos	Pegar fotos dels xiquets/as amb les seues famílies en el seu continent o país d'origen familiar. Reflexions de pertinences a un lloc global, el món.	Corredors Entrada a classe
Projecte d'aula de caràcter anual: Les Emocions	Tutor/a	Contes	Es treballa el panell de sentiments en l'assemblea. Contar els contes i realitzar activitats que els mateixos generen.	Aula
Activitat *INTERCICLE: Sessió cinema	Tutor/a Mestra de suport	Ordinador, internet i PDI	Triem 4 pel·lícules (1 per aula) i els xiquets/as trien com volen veure.	Aules Sala usos múltiples
Joc simbòlic	Tutor/a	Raons de la classe ex. la caseta, la cuina, les construccions, els cotxes, les disfresses...	Representació de rols oferint un model adequat. Grups heterogenis.	Aula
Contes i Cançons de coeducació	Tutor/a	Cançons: • Alejandro Sanz i *Melendi «Dejala que baile» • *Rozalen «la puerta violeta» Contes: • col·lecció «petita i gran» • Contes Clàssics moderns.	- Escoltar i ballar. - Activitats: abans, durant i després.	Aula
Observació:	ÚS D'UN LLENGUATGE IGUALITARI PER A XIQUETS/AS PER PART DEL PROFESSORAT.			

EDUCACIÓ PRIMÀRIA: 1r, 2n i 3r CURS				
<i>Activitat</i>	<i>Responsables</i>	<i>Recursos</i>	<i>Metodologia</i>	<i>Espais fís. i temp.</i>
Lectures de diferents llibres de text. - “La Cendrosa rebel”.SM. Igualtat. Arbitrarietat de les diferències socials.	Tutor/a	Llibres de text i lectures prioritant autores femenines i/o en els quals els protagonistes trenquen rols i estereotips de gènere.	• Lectura comprensiva. • Reflexió i debat. • Activitats sobre la lectura.	Aula
Lectures de diferents llibres de text. - “Marta diu no”. Ed. *Takatuka. Prevenió de l'abús infantil.	Tutor/a	Llibres de text i lectures prioritant autores femenines i/o en els quals els protagonistes trenquen rols i estereotips de gènere.	- Lectura comprensiva. - Reflexió i debat. - Activitats sobre la lectura.	Aula
Lectures de diferents llibres de text. - “El Rei de Cors”. *Anaya. Igualtat	Tutor/a	Llibres de text i lectures prioritant autores femenines i/o en els quals els protagonistes trenquen rols i estereotips de gènere.	- Lectura comprensiva. - Reflexió i debat. - Activitats sobre la lectura.	Aula
Lectures de diferents llibres de text. - “Molt Maria”. Ed. La Galera. Estereotips sexistes.	Tutor/a	Llibres de text i lectures prioritant autores femenines i/o en els quals els protagonistes trenquen rols i estereotips de gènere.	• Lectura comprensiva. • Reflexió i debat. - Activitats sobre la lectura.	Aula
Lectures de diferents llibres de text. - “Elles també comptes”. *Anaya. Rols i models.	Tutor/a	Llibres de text i lectures prioritant autores femenines i/o en els quals els protagonistes trenquen rols i estereotips de gènere.	• Lectura comprensiva. • Reflexió i debat. - Activitats sobre la lectura.	Aula
Resolució de conflictes.	Tots els professors/as de l'equip.	Aprofitament de conflictes com a centre d'interés especialment els que tinguen el seu origen en actituds sexistes.	1. A la volta d'un període de pati xarra sobre el que s'ha fet. 2. Si hi ha hagut algun conflicte, es dialoga i es resol. - Jocs de rol	Aula. Diari.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA: 1r, 2n i 3r CURS				
<i>Activitat</i>	<i>Responsables</i>	<i>Recursos</i>	<i>Metodologia</i>	<i>Espais fís. i temp.</i>
Registre de punts i semàfor de la conducta.	Tutor/a	- Panell en zona visible de la classe. - Semàfor i consignes.	- Assignar punts positius i negatius sobre el comportament. - Autoreflexió per part de l'alumne/a. - Incentivar el reforç positiu de les bones conductes.	Aula. Diari
Benvinguts/as	Tots els professors/as de l'equip	- Murals gegants tema "benvinguts" - Tren dels valors: mural - Carpeta d'acollida - Activitats de benvinguda en aula	- Treball en equips - Activitats de gran grup - Posada en comú en assemblea	Aula Centre Setembre
Valor: bon ús de de els materials escolars individuals i col·lectius.	Professorat Famílies	- Materials socialitzats - Banc de Llibres	- Activa, col·lectiva	Aula Tot el curs
Valor: treballar per als altres	Tots els professors/as de l'equip	- Campanya de recollida de roba usada	- Làmina individual de dibuix - PowerPoint motivacional en gran grup - Posada en comú en assemblea: ONG - Aportació familiar	Aula Centre Octubre i Maig
Valor: compartir	Tots els professors/as de l'equip	- Operació Quilo - Confeció del Betlem en l'entrada - Ambientació d'aules i corredors - Termòmetre solidari - Visionat de la pel·lícula temàtica.	- Posada en comú en assemblea - Aportació familiar - Equips de treball - Equips de treball - Equips de treball - Individual - Projecció en gran grup. • Fitxes de treball sobre la projecció.	Aula Centro Desembre

EDUCACIÓ PRIMÀRIA: 1r, 2n i 3r CURS				
<i>Activitat</i>	<i>Responsables</i>	<i>Recursos</i>	<i>Metodologia</i>	<i>Espais fís. i temp.</i>
Valor: pau	Tots els professors/as de l'equip	- Celebració del dia de la pau. Propostes de la comissió organitzadora. - Murals gegants sobre la pau - Manualitat sobre la Pau. - Tren dels valors:mural - Dossier monogràfic sobre la pau	- Participar en les activitats programades amb caràcter general que el centre programe. - Treball en equip - Treball individual	Aula Centre gener
Valor: igualtat	Tots els professors/as de l'equip	- Campanya d'animació lectora: "Claudia, aprenent de bruixa".*Anaya - Ambientació d'aules i corredors. - L'abecedari de les professions: vídeo i fitxes de treball.	- Lectura individual i col·lectiva del llibre. - Treball en equip - Treball individual	Aula Centre Febrer
Coeducació: 36 dinàmiques per a realitzar a l'aula amb l'alumnat. • Rols de gènere. • Aportació de les dones en la història. • Diversificació professional. • Conciliació familiar i laboral. • Llenguatge no sexista. • Desenvolupament afectiu –sexual. • Prevenció de violència de gènere. • Jocs i joguets no sexistes.	Tots els professors/as de l'equip	- Quadern "Guia pràctica de coeducació. Quadern d'activitats per a Primària". Junta d'Andalusia. - Murals, cartells, fitxes, etc.	- Lúdica i participativa. - Reflexió, treball i realització de cada dinàmica.	Aula Setmanal

EDUCACIÓ PRIMÀRIA: 4t, 5é i 6é CURS

Activitat	Responsables	Recursos	Metodologia	Espais fís.i temp.
Lectures de diferents llibres sobre valors.	Professor/a- tutor/a	Llibres de text i de lectura.	- Lectura comprensiva. - Activitats sobre la lectura.	Aula.
Confeccionar un dossier amb presentacions de power point que tracten diferents valors	tutor/a/es/as.	Ordinador i projector.	- Visionar el ppt. - Comentari i posada en comú sobre aquest.	Aula
Resolució de conflictes.	Professor/a	Aprofitament de conflictes com a centre d'interés.	- A la volta d'un període de pati xarra sobre el que s'ha fet. - Si hi ha hagut algun conflicte, es dialoga i es resol.	Aula.
Registre de punts	Tutor/a	Panel en zona visible de la classe.	- Assignar punts positius i negatius sobre el comportament. - Autoreflexió per part de l'alumne/a. - Incentivar el reforç positiu de les bones conductes.	Aula.
Visionat de diferents vídeos i materials audiovisuals sobre valors: *Youtube, etc	Tutors/es	- Ordinador amb PDI - Connexió a internet	- Visionat i posterior debat sobre el vídeo.	Aula
Benvinguda	Professor/a - tutor/a	- Mapa mundi banderes - Aprenem a saludar - Ambientem l'aula	Assemblea Tallers	Aula Ordinària Setembre
Visionat de Curts	Professor/a - tutor/a	- ThePotter, - BullyDance - Comida parados	Cine forum	Aula Octubre
Lectura del relat:	Professor/a - tutor/a	"El hombre invisible"	Fitxes de Treball Activitats d'animació lectora	Aula Ordinària Novembre

EDUCACIÓ PRIMÀRIA: 4t, 5é i 6é CURS

Activitat	Responsables	Recursos	Metodologia	Espais fís. i temp.
Taller de la Pau: confecció de samarretes amb lemes sobre la pau	Professor/a - tutor/a	Samarretes blanques i retoladors	Calcat, acolorit, pintat	Aula Taller gener
Visionat de Curts	Professor/a - tutor/a	- El bow room - When de dustsettles	Cine forum	Aula Febrer
Programa de Transició al Institut I	tutor/s	Programa Orientad@s	Autoconeixement: - ¿Soy buen estudiante? - Yo soy así	Març
Tractem-nos bé	Professor/a - tutor/a	Guia "Tratémonos Bien" per a alumnes/as de Primària	Fitxes de Treball	Març
Projecció de Cine	Professor/a - tutor/a	"Los Goonies" "Elegidos para el triunfo" "Del revés"	Cine forum	Aula Abril - Maig
Programa de Transició al Institut I	tutor/s	Programa Orientad@s	Xarrades Visita al institut	Aula Ordinària I.E.S. Maig
Psicodrama: temes diversos	Professor/a - tutor/a	Alumnat	Dramatització	Aula Ordinària Curs Escolar
Termòmetre de la convivència	Professor/a - tutor/a	Panel Informatiu	Recollida de dades	Aula Ordinària Curso Escolar
Semàfor de la conducta	Professor/a - tutor/a	- Semàfor i consignes		Aula Curs Escolar
Dones pintores. Aportació de les dones a la història	Professorat	- Biografies - Visionat d'obres	- Gran grup	Aula Curso Escolar
Dones gladiadores. Aportació de les dones a la història	Professorat	- Introduir i donar informació al alumnat	- Gran grup	Aula Curso Escolar
Jocs de rols de professions. Rols de gènere	Professor/a - tutor/a	- Jocs de rol	- Gran grup	Aula Curso Escolar
Lectura de contes a l'inrevés	Professor/a - tutor/a	- Contes tradicionals	- Gran grup, assemblea	Aula Curso Escolar

6.- PROCEDIMENTS D'INTERVENCIÓ FRONT A CASOS DE VIOLÈNCIA ESCOLAR:

6.1. ACTUACIONS CORRECTIVES DE CARÀCTER GENERAL:

Per tal de crear el clima escolar, segur i acollidor que els i les alumnes necessiten s'han elaborat unes normes de convivència recollides en el Reglament de Règim Intern. Front una situació de conducta disruptiva es podrà aplicar les següents tècniques disciplinàries:

1. **Les reprimendes:** Es parlarà seriosament amb l'alumnat intentant que comprenga els efectes negatius de la seua conducta tant per a si mateix com per a la resta de companys i professors/as.
2. **Las conseqüències naturals:** Deixar a l'alumnat que experimente les conseqüències lògiques de la seua mala conducta a fi que perceba per què una norma particular és important.
3. **Diàleg:** Parlar de la situació conflictiva ocorreguda amb la persona o persones implicades, fent reflexionant sempre.
4. **Llevar-li d'alguna activitat que li agrade:** De vegades se'ls pot deixar sense fer alguna activitat que els agrade (eixir al pati, no participar en alguna activitat extraescolar, ...).
5. **Notificació a les famílies** mitjançant de l'agenda escolar.

6.2 ACTUACIONS PER A L'ALUMNAT QUE PRESENTA CONDUCTES CONTRÀRIES A LES NORMES DE CONVIVÈNCIA:

6.2.1. Procediment 1: Actuacions Inicials.

FASE		RESPONSABLES
1ª FASE INFORMATIVA	▪ COMUNICAR LA INCIDÈNCIA AL TUTOR/A - l'alumnat - la família - el professorat - altres	- tutor/a - comunitat educativa

	▪ RECOLLIDA D'INFORMACIÓ SOBRE L'ALTERACIÓ EN EL REGISTRE DE CONDUCTA - característiques - freqüència - gravetat	- tutor/a - Direcció - S.P.E.
PRIMERES ACTUACIONS	▪ VALORACIÓ INICIAL - disfuncions en el procés d'aprenentatge - inadaptació social i/o escolar - marginalitat - problemàtica familiar - sobreprotecció	- tutor/a - Direcció - S.P.E.
	▪ PRESA DE DECISIONS IMMEDIATES - comunicació a les famílies - comunicació a la Comissió de Convivència - Aplicació de mesures del R.R.I.	- tutor/a - Direcció
	▪ INICIAR EL PROTOCOL CORRESPONENT (si no s'ha aconseguit la correcció)	

6.2.2. Procediment 2: Actuacions Posteriors.

FASE		RESPONSABLES
2ª FASE INFORMATIVA	▪ AVALUACIÓ PROFUNDA DEL COMPORTAMENT: - Direcció - avaluar a l'alumnat	- tutor/a - Direcció - S.P.E.

	- S.P.E. - avaluar l'entorn familiar - avaluar el mig escolar - altres	
SEGONES ACTUACIONS	▪ APERTURA D'EXPEDIENT DISCIPLINARI: - Seguiment del procediment en el R.R.I. segons el Decret de Drets i Deures dels alumnes - Programa ITACA.	- Direcció - instructor
	▪ ELABORACIÓ DEL PLA D'ACTUACIÓ - Amb l'alumnat: objectius, tècniques, mesures de recolzament... - Amb el centre: dinàmica, interacció, coordinació... - Amb l'àmbit familiar: orientacions, mitjans de comunicació... - Amb altres àmbits: salut, servicis socials...	- tutor/a - Direcció - S.P.E.
	▪ DERIVACIÓ A SERVEIS ESPECIALITZATS - Serveis Socials - Unitat de Salut Mental Infantil	

6.3 ACTUACIONS ENVERS L'ALUMNAT QUE PRESENTA CONDUCTES GREUMENT PERJUDICIALS PER A LA CONVIVÈNCIA:

6.3.1 ASSETJAMENT ESCOLAR I CIBERASSETJAMENT.

6.3.1.1.- ASSETJAMENT ESCOLAR

L'assetjament escolar és entès com el maltractament psicològic, verbal o físic patit per un alumne o alumna en l'àmbit escolar, derivat de factors personals (físics, psicològics, d'orientació i/o identitat sexual) o col·lectius (factors ètnics, grup social, religió), de manera reiterada i al llarg d'un període de temps determinat.

L'assetjament escolar **pot adoptar diferents manifestacions**: l'exclusió i marginació social, l'agressió verbal, les vexacions i humiliacions, l'agressió física indirecta o directa, la intimidació, les amenaces i/o el xantatge, entre altres.

És important no confondre aquest fenomen amb **agressions esporàdiques** entre els alumnes i que estaran ateses aplicant les mesures educatives que el centre tinga establides en el seu *Pla d'Igualtat i Convivència* i en el *reglament de règim intern*.

Característiques:

a) Existeix intencionalitat. S'expressa en una acció agressiva que genera en la víctima l'expectativa de ser blanc de futurs atacs.

b) Reiteració. Es repeteix en el temps. L'agressió produïda no constitueix un fet aïllat i la pateix de forma continuada.

c) Existeix desequilibri de poder. Es produeix una desigualtat de poder físic, psicològic o social, que genera un desequilibri de forces en les relacions interpersonals.

d) Es produeix indefensió i personalització. L'objectiu del maltractament sol ser un sol alumne o alumna, que és col·locat d'aquesta manera en una situació d'indefensió.

e) Amb freqüència pot tindre un component col·lectiu o grupal. En la majoria de situacions, no existeix un sol agressor o agressora, sinó varis.

f) Normalment, apareixen observadors passius. Les situacions d'assetjament, usualment, són conegudes per terceres persones que no contribueixen prou perquè cesse l'agressió.

g) Aquesta situació d'invisibilitat sol passar desapercebuda moltes vegades per als adults.

6.3.1.2- EL CIBERASSETJAMENT

Dins dels diferents **tipus d'assetjament** i les seues manifestacions, recentment els experts han anat elaborant un nou concepte d'assetjament, el **que es val de mitjans electrònics** i que rep el nom de **ciberassetjament**. Aquesta conducta es defineix com a assetjament entre iguals a l'entorn de les tecnologies de la informació i de la comunicació, d'ara en avant TIC, i inclou actuacions de xantatge, vexacions e insults entre alumnes. Suposa difusió d'informació lesiva o difamatòria en format electrònic.

El ciberassetjament és un fenomen de gran rellevància per la seua prevalença, la gravetat de les seues conseqüències i les dificultats que presenta per a la seua prevenció i abordatge.

Característiques:

- a) Agressió repetida i duradora en el temps.
- b) Intenció de causar mal: no sempre es dona en els primers estadis del procés.
- c) Sol existir contacte o relació prèvia en el món físic.
- d) Pot estar lligat o no a situacions d'assetjament en la vida real.
- e) Utilitzar mitjans TIC: sms, e-mail, telèfons mòbils, xarxes socials, blogs, fòrums, sales de xats.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT I/O CIBERASSETJAMENT:

- **FASES:**

1.- DETECTAR I COMUNICAR LA SITUACIÓ

Qualsevol membre de la comunitat educativa que tinga coneixement o sospite d'una situació d'assetjament o ciberassetjament sobre algun alumne o alumna el comunicarà a un mestre o mestra, al tutor/a o la tutor/a o a l'equip directiu. En qualsevol cas, el receptor o receptora de la informació sempre informará l'equip directiu.

2.- PRIMERES ACTUACIONS:

2.1.- L'equip directiu es posarà en contacte amb el tutor o tutora de l'alumne o alumna afectat i, assessorat pels serveis psicopedagògics escolars, el departament d'orientació, el gabinet municipal autoritzat o el personal que tingues atribuïdes les funcions d'assessorament en el centre, recollirà la informació per a analitzar i valorar la intervenció que procedisca.

2.2.- L'equip d'intervenció planificarà de manera ràpida els recursos personals, materials i organitzatius, el moment i el lloc de reunió amb els agressors, la víctima i els espectadors, sempre que siguen alumnes/as del centre.

2.3.- En el ciberassetjament és important tindre informació de la intensitat, difusió i característiques del mitjà o dispositiu utilitzat. Si existeixen proves físiques, aquestes han de conservar-se (impressió pantalla, còpia SMS), sense lesionar els drets de tota persona i respectant la confidencialitat de les actuacions.

3.- MESURES D'URGÈNCIA:

- Augmentar la supervisió i vigilància dels mestres i personal del centre durant els descansos, esbarjos, menjador, banys, vestuaris, entrades i eixides del centre.
- Avisar a les famílies de la víctima, i de l'assetjador o assetjadors.
- Explicar-li a l'alumne/a assetjat/a totes i cadascuna de les mesures que es prendran per a donar-li seguretat.
- En cas de ciberassetjament, indicar a l'alumne/a, si és el cas, que ha de canviar contrasenyes i revisar les mesures de privacitat. S'insistirà que no facen desaparèixer les proves físiques que disposen.
- Es demanarà a l'alumne/a assetjat que comuniqui a un adult qualsevol insult, ofensa, o agressió que reba i se li oferiran els mecanismes i vies perquè ho faça amb la major discreció possible.
- Una vegada sentit a l'alumne/a assetjador i analitzada la situació, la direcció del centre li aplicarà les mesures cautelars que considere necessàries, a través del procediment disciplinari, segons el Decret 39/2008.
- Valorada la situació, la direcció del centre decidirà aplicar o no les mesures educatives correctores i/o disciplinàries i, si escau, s'iniciarà el procediment d'obertura d'expedient disciplinari, segons el Decret 39/2008, de 4 d'abril.

6.3.2 -CONDUCTES QUE ALTEREN LA CONVIVÈNCIA DE MANERA GREU I REINCIDENT: INSULTS, AMENACES, AGRESSIONS, BARALLES I/O VANDALISME.

Diferenciem el protocol d'intervenció davant aquestes situacions a nivell general, del protocol d'actuació específic, quan els alumnes que provoquen aquests incidents presenten problemes greus de conducta i/o trastorns.

6.3.2.1.- Alumnat que altera greument la convivència:

Es caracteritza per l'incompliment de les normes socials bàsiques de convivència, que es manifesten a través de conductes disruptives greus i reincidents, com a insults, amenaces, agressions, baralles en algun alumne o alumna, o accions de vandalisme sobre el centre i les seues instal·lacions. Són conductes, en general, que atempten contra la dignitat personal d'altres membres de la comunitat educativa.

PROCEDIMENT D'INTERVENCIÓ EN GENERAL:

- **FASES:**

1.DETECTAR I COMUNICAR LA SITUACIÓ:

Qualsevol membre de la comunitat educativa tractarà de conèixer els fets i la situació i ho comunicarà a la direcció del centre.

2.PRIMERES ACTUACIONS:

2.1.Recollir i analitzar la situació, tractant les mesures que es consideren oportunes.

2.2.Comunicar la incidència produïda a les famílies i informar-los de la situació.

3.MESURES D'INTERVENCIÓ GENERAL DE CARÀCTER EDUCATIU I RECUPERADOR.

3.1. Mesures educatives correctores.

3.2. Mesures educatives disciplinàries.

4.MESURES DE SUPORT I COL·LABORACIÓ EXTERNES

4.1.- Serveis socials municipals.

4.2.- Serveis especialitzats d'atenció a la família i a la infància.

4.3.- Centres de salut.

6.3.2.2. Alumnat amb alteracions greus de conducta:

Les alteracions greus de conducta fan referència a un patró de comportament persistent, repetitiu i inadequat a l'edat del menor. D'acord amb la Classificació Internacional de Malalties, publicada per l'OMS, aquestes alteracions greus de conducta solen enquadrar-se com a comportament

antisocial, comportaments oposicionistes desafiadors, després trastorn d'ansietat, trastorn de dèficit d'atenció amb hiperactivitat i/o impulsivitat,

trastorn dissociat en preadolescents i adolescents, trastorn explosiu intermitent, alteracions de la son, conductes de risc per consum de substàncies tòxiques i/o alcohol, alteracions de la conducta alimentària, entre altres. Es caracteritzen per l'incompliment de les normes socials bàsiques de convivència, i per l'oposició als requeriments a les figures d'autoritat, generant un deteriorament en les relacions familiars o socials. Aquest comportament té repercussions negatives per l'alumnat que el pateix i per al mitjà en què es desenvolupa la seua vida: família, escola, oci...

Els seus comportaments van més enllà dels límits tolerables, són conductes que impedeixen a la persona tindre un procés d'adaptació i desenvolupar tot el seu potencial adequadament.

En l'àmbit educatiu, aquests alumnes/as presenten necessitats educatives específiques, derivades de trastorns temporals o permanents de la personalitat o de la conducta i requereixen d'aprenentatges i recursos excepcionals.

PROCEDIMENT D'INTERVENCIÓ ESPECÍFIC:

• FASES:

1.DETECTAR I COMUNICAR LA SITUACIÓ:

Si és possible, sempre que no estiguem a càrrec d'altres alumnes/as, s'acompanyarà a l'alumne/a a la zona de despatxos. S'informarà al director, cap d'estudis o a l'orientadora escolar. Sempre que siga possible l'alumne/a quedarà sota la supervisió d'un adult.

2.INTERVENCIÓ D'URGÈNCIA:

Si la situació de crisi continua, es dirà en primer lloc a la família perquè acudisquen al centre. En cas de perill greu o imminent es dirà al 112 per a sol·licitar ajuda.

3.MESURES D'INTERVENCIÓ ESPECÍFIQUES:

3.1. Comunicació de la intervenció a la família.

3.2. Recollida i anàlisi de la informació:

Recopilar informació sobre la intensitat, duració, freqüència i context en el qual apareixen les conductes de l'alumne/a.

3.3. Avaluació psicopedagògica:

Es realitzarà i/o revisarà l'avaluació soci-psicopedagògica. Haurà de constar la planificació de la intervenció, l'organització dels suports i les coordinacions externes necessàries.

3.4. Sol·licitud de mesures de suport extern al centre:

SEAFI, UCI, UPC, USMIL,...

3.5. Recursos complementaris:

Sol·licitar recursos extraordinaris en la convocatòria anual de recursos personals complementaris d'Educació Especial.

4. MESURES EDUCATIVES CORRECTORES I/O DISCIPLINARIES.

5. COMUNICACIÓ DE LA INCIDÈNCIA

- A la Comissió de Convivència.
- Al Registre central.
- A la Inspecció Educativa.
- A la Unitat D'atenció i Intervenció.

6. COMUNICACIÓ A LES FAMÍLIES I/O REPRESENTANTS LEGALS DE L'ALUMNAT.

7. SEGUIMENT DEL CAS.

6.3.3. MALTRACTE INFANTIL

El maltracte infantil es defineix com qualsevol acció no accidental que comporta abús (emocional, físic o sexual) o descuit (emocional o físic) cap a un menor de divuit anys d'edat, que és realitzada pel seu progenitor o cuidador personal, per una altra persona, o per qualsevol institució, i que amenaça l'adequat desenvolupament del xiquet. Dins del maltracte considerem tant el maltracte actiu, entès com abús físic, sexual i/o emocional, com els mal tractes passius, com la negligència física i/o emocional. El maltracte pot ser familiar o extra familiar.

Els quatre escalons de protecció de la població infantil són els pares, els ciutadans, els professionals de les administracions i la entitat pública competent en matèria de protecció infantil.

L'àmbit escolar ocupa una posició privilegiada en el procés de protecció del menor, en la detecció, la notificació, la investigació, i la avaluació. Pels centres passen la totalitat dels xiquets i adolescents de la comunitat, i és el lloc on romanen una gran part del seu temps. Per a molts menors que pateixen el maltracte en l'àmbit familiar a edats primerenques, l'escolarització els permet trencar amb l'aïllament social en el que ho han patit.

• **Gravetat i presa de decisions:**

La valoració d'urgència de la situació estarà determinada per la gravetat del succés observat, i per la probabilitat de que torne a repetir-se (nivell de risc) si no es prenen les mesures de protecció oportunes.

Un cas serà greu si corre perill la integritat física o psicològica del menor (existència de pallisses, càstigs físics forts, sospita d'abús sexual, etc.), si el xiquet és un nadó o té menys de cinc anys, o si patix una minusvalia que li impedisca protegir-se o demanar ajut.

La urgència determinarà el tipus d'actuació del professional de la educació, el protocol a posar en marxa i la prioritat d'aquesta.

L'avaluació exhaustiva correspon als servicis socials o al servici de protecció de menors.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ DAVANT MALS TRACTES I DESPROTECCIÓ DEL MENOR	
FASES	RESPONSABLES
1. <u>IDENTIFICACIÓ</u> : Qualsevol membre de la comunitat educativa que tinga coneixement o sospita, ho posarà en coneixement de l'equip directiu.	- QUALESEVOL MEMBRE DE LA COMUNITAT EDUCATIVA
2. <u>ACTUACIONS IMMEDIATES</u> - RECOPIAR INFORMACIÓ, ANALITZAR-LA I VALORAR LA INTERVENCIÓ QUE PROCEDISCA	- EQUIP DIRECTIU - TUTOR/A - ORIENTADOR/A ESCOLAR
3. <u>NOTIFICACIÓ</u> : - COMPLIMENTAR FULL DE NOTIFICACIÓ PER A REMETRE A SERVICIS SOCIALS MUNICIPALS I A CONSELLERIA DE BENESTAR SOCIAL.	- EQUIP DIRECTIU - TUTOR/A - ORIENTADOR/A ESCOLAR
4. <u>COMUNICACIÓ DE LA SITUACIÓ</u> :	- LA DIRECCIÓ DE CENTRE

A Servicis socials, a Registre Central de Servicis Territorials d'Educació, a Inspecció Educativa, a la família.

5. PROCEDIMENT D'URGÈNCIA:

- Davant un alumne/a que presente lesions físiques, greu negligència o abús sexual, un membre de l'equip directiu o personal docent en qui es delegue, l'acompanyarà al centre de salut o als servicis d'urgència de l'hospital més proper.
- La direcció comunicarà la situació de urgència a la policia local, a la Conselleria de Benestar Social i a la Fiscalia de Menors. Per a la comunicació s'utilitzarà:
 - El full de notificació que apareix en l'Ordre1/2010, de 3 de maig, de la conselleria d'Educació i de la Conselleria de Benestar social.

Per a la comunicació a l'autoritat judicial i al ministeri fiscal, s'utilitzarà el model que es troba en l'annexe 7 d'aquesta Ordre.
- La direcció del centre realitzarà la comunicació al Registre Central i a la Inspecció Educativa per a què, si ho estima oportú, sol·licite l'assessorament i/o intervenció de la unitat de atenció i intervenció (UAI) de la direcció territorial corresponent. La Inspecció Educativa decidirà sobre la necessitat i tipus de intervenció. Enllaç pàgina web de benestar Social: <http://www.bsocial.gva.es/web/menor>.

- LA DIRECCIÓ DEL CENTRE O PERSONA EN QUI ES DELEGUE.

6.3.4. VIOLÈNCIA DE GÈNERE:

S'entén per violència de gènere aquella què, com manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exercix sobre ella pel fet de ser-ho. Aquesta violència comprèn qualsevol

acte de violència basada en el gènere, que tinga com a conseqüència, que tinga possibilitats de tindre com a conseqüència, perjudi o sofriment en la salut física,

sexual o psicològica de la dona. Les amenaces, la pressió exercida sobre elles per a forçar la seua voluntat o la seua conducta, la privació arbitrària de la seua llibertat, tant si es produeixen en la vida pública com privada, són comportaments violents per raó de gènere.

. Tipus de violència de gènere:

a) Violència física: qualsevol acte de força contra el cos de la dona, com resultat o risc de produir lesió física o dany. Aquests actes de violència física contra la dona poden ser exercits per homens amb els què tinga o haja tingut relacions de parella, o per homens de l'entorn familiar, social i laboral.

b) Violència psicològica: es considera tota conducta que produïsca desvalorització o sofriment en la dona a través d'amenaces, humiliacions o velacions, exigència d'obediència o submissió, coerció, insults, aïllament, culpabilització o limitacions del seu àmbit de llibertat. Aquests comportaments poden ser exercits per qui siga o haja sigut el seu cònjuge o per qui estiga o haja estat lligat a ella per anàloga relació d'afectivitat, inclús sense convivència. Així mateix, tindran la consideració d'actes de violència psicològica contra la dona els exercits per homens en el seu entorn familiar, social i laboral.

c) Violència econòmica: consisteix en la privació intencionada i no justificada legalment, de recursos per al benestar físic o psicològic de la dona i de les filles i fills/es o la discriminació en la disposició dels recursos compartits en l'àmbit de la convivència de parella.

d) Violència sexual i abusos sexuals: qualsevol acte de naturalesa sexual, forçada per l'agressor i no consentida per la dona, és un acte de violència sexual. La violència sexual comprèn qualsevol imposició, mitjançant la força o la intimidació, de relacions sexuals no consentides, i l'abús sexual, amb independència de què l'agressor guarde o no relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu amb la víctima.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ DAVANT UNA SITUACIÓ DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE	
FASES	RESPONSABLES
1. IDENTIFICACIÓ: Es notificarà a la	- QUALSEVOL MEMBRE DE LA

direcció del centre.	COMUNITAT EDUCATIVA
2. RECOLLIDA DE INFORMACIÓ: Recopilar informació, analitzar-la i valorar la intervenció que procedisca.	- EQUIP DIRECTIU - TUTOR/A - ORIENTADOR/A ESCOLAR
3. ACTUACIÓ. En els casos de perill greu i imminent, i la situació ho requerisca, es telefonarà al 112 i es traslladarà a la persona agredida a l'hospital de referència. La direcció del centre, podrà sol·licitar mesures de suport i col·laboració externes al centre. Si es considerara necessari s'establirà comunicació amb el SEAFI, els centres de salut, la unitat de salut mental infantil i juvenil (USMIJ), els hospitals més propers els centres d'acollida i entitats especialitzades.	- LA DIRECCIÓ DEL CENTRE, O PERSONA EN QUI ES DELEGUE.
4. APLICACIÓ DE MESURES DISCIPLINÀRIES: En el cas de què les les persones agressores siguen alumnes del centre, oïda la comissió de convivència, s'actuarà segons es regula en el decret 39/2008, de 4 d'abril, articles del 42 al 49.	- COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA
5. COMUNICACIÓ DE LA SITUACIÓ: A la Comissió de Convivència, si és el cas, al Ministeri Fiscal, a la Fiscalia de Menors, Fiscalia de Violència de gènere (en cas de majoria d'edat de l'agressor), al Registre Central i a la Inspecció Educativa, a la família i/o representants legals de tots els implicats, (en cas de reiteració o rebuig dels pares, es comunicarà a les institucions públiques competents per motiu de desprotecció).	- LA DIRECCIÓ DEL CENTRE
6. SEGUIMENT DEL CAS	- UNITATS D'ATENCIÓ I INTERVENCIÓ - INSPECCIÓ EDUCATIVA - DIRECCIÓ DEL CENTRE

6.3.5. AGRESSIONS CAP AL PROFESSORAT I/O PERSONAL NO DOCENT I PERSONAL DE SERVICIS.

. Definició:

Es considera agressió al professorat qualsevol acció il·lícita que vaja en contra dels drets del personal docent, d'administració o servicis, tal com queda recollit en l'article 4 de la Llei 15/2010, de la Generalitat Valenciana, d'Autoritat del Professorat, fa referència als drets del personal docent.

. Destinataris:

Aquest protocol d'actuació està dirigit als equips docents, personal d'administració i personal que preste servicis en els centres docents públics o en els centres privats concertats no universitaris de la Comunitat Valenciana, en el exercici de les seues funcions.

PROTOCOL DE PROTECCIÓ, ASSISTÈNCIA I SUPORT AL PROFESSORAT DAVANT DE AGRESSIONS, COM A CONSEQÜÈNCIA DE L'EXERCICI LEGÍTIM DE LES SEUES FUNCIONS	
FASES	RESPONSABLES
1. DETECCIÓ I COMUNICACIÓ DE LA INCIDÈNCIA: Es posarà en coneixement de la direcció del centre i si els fets pogueren ser constitutius de delictes o falta, es presentarà una denúncia en qualsevol dependència de les Forces o Cossos de Seguretat de l'Estat.	- QUALSEVOL MEMBRE DE LA COMUNITAT EDUCATIVA - LA DIRECCIÓ DEL CENTRE
2. INTERVENCIÓ DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE PERSONAL: Donarà trasllat de tota la informació a l'Assistència Jurídica de la Generalitat, realitzant les actuacions complementaries que considere.	- INSPECCIÓ EDUCATIVA - DIRECCIÓ GENERAL DE PERSONAL
3. RESOLUCIÓ: L'advocat general de la	- SERVICIS JURÍDICS DE LA

Generalitat, de conformitat amb el disposat en l'article 11.2 de la Llei 10/2005, de 9 de desembre, d'Assistència Jurídica a la Generalitat, prendrà l'acord què corresponga i ho comunicarà a l'interessat.

La facultat concedida a l'interessat per aquest article no menyscaba el seu dret a designar advocat que l'assistisca o a sol·licitar que aquest els siga designat d'ofici, segons l'article 12.3 de la citada Llei 10/2005.

GENERALITAT VALENCIANA

6.3.6. CONSIDERACIONS ESPECÍFIQUES, DAVANT DE QUALSEVOL DE LES SITUACIONS PLANTEJADES EN ELS APARTATS ANTERIORS, SI ES PRODUÏXEN FORA DEL CENTRE

. Actuacions en general:

Segons s'arregla en l'article 28 del Decret 39/2008, de 4 d'abril, s'aplicaran de forma general els protocols d'assetjament i ciberassetjament escolar, conductes que alteren la convivència de forma greu i reincidents: insults, amenaces, agressions, baralles i/o vandalisme, maltracte infantil i violència de gènere, si aquestes situacions es produïxen fora del centre, en activitats extraescolars o complementàries i en les dutes a terme fora del recinte escolar però que estan motivades o directament relacionades amb la vida escolar. Serà tractada segons el reglament de règim intern de cada centre.

. Actuació davant una situació de violència de gènere fora del centre:

1. En el cas de violència de gènere fora del centre, es seguirà els procediments de l'annexe IV d'aquesta ordre. En aquest cas, si la persona que patix l'agressió, es podrà utilitzar la fulla de notificació i el procediment de l'Ordre 1/2010, de 3 de maig, de la Conselleria de Educació i de la Conselleria de Benestar Social per a la comunicació de la situació a Benestar Social i a la Fiscalia de Menors.

2. Davant la situació descrita en el punt anterior, la comunicació a la família es realitzarà únicament amb posterioritat a les actuacions que s'arreglen en els apartats 2.b i 2.c de l'annexe IV d'aquesta ordre, amb els que s'informa a les autoritats competents.

. Procediment davant actes vandàlics, agressions, baralles, consum i tràfic de substàncies perjudicials per a la salut, en l'entorn escolar:

L'acord de col·laboració per a la millora de la convivència i de la seguretat escolar entre la Conselleria d'Educació, Cultura i Deport i la Delegació del Govern en la Comunitat Valenciana seguirà el següent procediment:

a) La direcció del centre realitzarà la comunicació de la situació d'agressió, baralles i/o vandalisme a les Forces de Seguretat de l'Estat que siguen competents.

b) Quan es produïska una situació de conflicte que estiga relacionada amb problemes de convivència o atempte contra persones o instal·lacions, s'arreglarà les incidències en la fitxa de l'entorn escolar, disponible en http://www.cece.gva.es/docs/convivencia/entorn_escolar.pdf i la remetrà a la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Política Lingüística, de la Conselleria de Educació, Cultura i Deporte, o si és el cas a qui tinga l'atribució de competències en matèria de convivència, per correu electrònic «convivencia@gva.es»

c) La Direcció General d'Ordenació, Innovació i Política Lingüística remetrà l'informe a la Delegació del Govern, a través de l'Àrea de l'Alta Inspecció d'Educació. En l'acord de col·laboració citat, la Delegació del Govern en la Comunitat Valenciana es compromet a informar a la direcció general que ha originat la comunicació de les accions que s'hagen realitzat en relació amb l'incident.

d) La Direcció General d'Ordenació, innovació i Política Lingüística informará al centre interessat i a la respectiva direcció territorial d'Educació acosta dels casos comunicats a la Delegació de Govern. En cas de no haver-se realitzat cap comunicació d'incidències, la mateixa direcció general informará també d'aquesta circumstància.

6.4.- MEDIACIÓ PER A LA RESOLUCIÓ PACÍFICA DELS CONFLICTES EN LA MAJORIA D'ELA CONVIVÈNCIA ESCOLAR I LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS:

➤ **JUSTIFICACIÓ:**

El conflicte és inherent a la condició humana, per tant, natural en la vida escolar, acompanya els diferents canvis que viu la persona. Per a resoldre'l s'actua millor aplicant tècniques de gestió i resolució que evitant el conflicte.

Tenint en compte que la mediació son plans d'actuació que es treballen des del diàleg i el consens, implicant als principals destinataris, (famílies, professorat i alumnat), considerem que les nostres pautes d'actuació deuen basar-se en:

- El diàleg
- La creació d'un clima de convivència
- El buscar sempre solucions constructives, evitant sancions o expulsions.

➤ **OBJECTIUS**

- 1.- Establir canals adequats de coordinació entre els membres de la comunitat educativa.
- 2.- - Analitzar els conflictes que sorgeixen dia a dia en el nostre centre per a configurar una moral autònoma i independent:
 - Ajudar a reconèixer i valorar els sentiments, interessos, necessitats i valors propis (autoestima) i dels altres (empatia).
 - Defensar les seues pròpies idees (assertivitat) i
 - Escoltar per a comprendre (escolta activa),
 - Comprendre, expressar i regular els seus sentiments (educació emocional)
 - Intentar focalitzar el tema des de la pau (habilitats socials).
- 3.- Crear la figura de mediador per anar disminuint la intervenció dels adults i augmentar la dels alumnes/as mediadors.
- 4.- Augmentar la participació de famílies, de forma que existeix-ca espais i temps dedicats a la prevenció i resolució del conflictes.
- 5.- Realitzar activitats de convivència , de coneixement de diferents cultures, per a la igualtat d'oportunitats d'ambdós sexes, etc...

➤ **FINALITAT:**

- Prevenció de la violència des de l'escola.
- Educar en i per a la ciutadania democràtica.

- Educat des de la interculturalitat
- Prevenció de la violència de genere.
- Lluitar contra l'exclusió.

➤ **PROCÉS /METODOLOGIA .**

Per a dur endavant el nostre pla de mediació en basarem en aquestes accions:

- Comunicació
- Gestió democràtica de les normes .
- Expressió positiva de les emocions
- Resolució constructiva dels conflictes .

➤ **FASES DEL PROGRAMA DE MEDIACIÓ ESCOLAR:**

Cal tindre en compte que per a a introduir la mediació en el centre cal comptar amb el suport de la majoria dels membres de la comunitat educativa i amb l'aprovació del consell escolar. També és necessari que la comunitat educativa estiga formada per a tal.

1.- **Fase de sensibilització:** que té per objectiu informar sobre les finalitats i els avantatges de la mediació. (a realitzar a principi de cada curs escolar)

2.- **Fase d'acceptació i difusió** de la comunitat educativa per continuar el procés.

3.- **Fase de formació dels equips mediadors.** (mestres, alumnes i famílies)
Inclòs dins dels programes que oferta la conselleria.

4.- **Fase de pràctica** és el moment en que l'equip mediador comença el seu rodatge intervenint en conflictes reals.

5.- **Fase de consolidació** amb un doble objectiu. Estendre la cultura de la mediació al centre i reforçar la formació e l'equip mediador.

6.- **Fase d'avaluació** es desenvolupa transversalment al llarg de tot el programa. Consisteix en la recollida puntual d'informació susceptible de valorar la introducció de la mediació al centre.

Per acabar, les persones que impulsen la mediació hauran de formar-se permanentment.

La mediació es considera un camp dinàmic i en contant evolució.

➤ **FORMACIÓ:**

14. **Eva Solaz** mestra en l'escola Doctor Barcia Goyanes de València. **Programa Reto.**

15. **Carme Boqué.** Docent experta en mediació. **Mediació escolar.** “ quienes acuden a una mediación aprenden que pueden resolver los conflictos por si mismos!”

7.- PROTOCOL D'ACOMPANYAMENT PER A GARANTIR EL DRET A LA IDENTITAT DE GÈNERE:

Des dels centres educatius es tracta d'oferir una ferramenta eficaç (amb aquest protocol) que permeta transformar-se en un espai de llibertat i d'igualtat, en el que totes les persones que conformen la comunitat educativa es senten lliures d'exclusió, de coaccions de qualsevol tipus i en condicions de construir la seua realitat personal amb plenitud.

Des del nostre centre educatiu farem:

1. **Activitats de sensibilització i prevenció**
2. **Identificació dels problemes i a continuació comunicar-ho a les famílies implicades** i derivarem e informarem de la situació a les institucions implicades/també responsables
3. **Pla d'Actuació al centre per aplicar-lo.** A mes a mes s'acompanyarà en el trànsit de la solució de la situació a la família i al menor. Al mateix temps farem actuacions de sensibilització a la comunitat educativa i organitzarem i aplicarem unes mesures socioeducatives i tota aquesta informació estarà coordinada i també s'informarà a les institucions educatives implicades.

7.1.- FINALITAT:

La finalitat d'este protocol és dotar al centre d'una ferramenta eficaç que li permeta transformar-se en espai de llibertat i d'igualtat, en els que totes les persones que conformen la comunitat educativa s'assenten lliures d'exclusió, coaccions de qualsevol tipus i en condicions de construir la seua realitat personal amb plenitud. La diversitat afectiva, sexual i de gènere és una realitat present en els centres escolars i afecta totes les persones que ho conformen. Per tant, resulta una necessitat ineludible promoure una millor percepció i coneixement d'esta diversitat per a consolidar un model d'escola inclusiva. La vulnerabilitat de l'alumnat amb una identitat de gènere divergent a l'assignada per la societat o de l'alumnat amb una anatomia sexual i reproductiva atípica en termes binaris, i les dificultats a què s'han d'enfrontar, fan necessària l'assumpció d'una sèrie de recomanacions i de mesures educatives, administratives i organitzatives encaminades a visibilitzar la diversitat sexual i de gènere i erradicar qualsevol tipus de discriminació que puga patir l'alumnat durant el seu desenrotllament personal en l'entorn social. Per això, la diversitat i la interrelació que genera el context educatiu ha de quedar arreplega de forma global en el Projecte Educatiu de centre i concretar-se en les programacions didàctiques, en el Pla d'acció tutorial, en el Pla d'Igualtat i Convivència i igualtat, en la Programació d'activitats extraescolars i complementàries i en el reglament de règim intern, perquè qualsevol persona immersa en un procés de transició de gènere, que expresse un gènere divergent o amb una anatomia sexual intersexual, no quede exclosa del sistema o no reba el tractament integrador i igualitari que l'escola ha de garantir.

7.2.- RESPONSABILITATS

7.2.1.- D'EQUIP DOCENT:

Totes les persones del claustre tenen l'obligació d'intervindre davant de qualsevol conducta negativa derivada de l'expressió de gènere o d'una identitat de gènere que s'allunye de l'estàndard, o per motiu d'un desenrotllament sexual diferent. Més concretament:

- Observar possibles casos d'expressió de gènere divergent, acompanyats o no de comportaments tendents a la introversió, l'aïllament o la depressió.
- Observar indicis d'acaçament per a expressar una identitat de gènere diferent de l'assignada socialment.

- Informar d'estes situacions, utilitzant les vies i els processos establits en els respectius reglaments de règim intern i plans de convivència i igualtat.
- Respondre adequadament i prestar suport a les persones que expressen una identitat de gènere divergent.
- Informar o investigar seriosament actituds de rebuig, comportaments anòmals, possibles casos d'acaçament, queixes o denúncies.
- Fer el seguiment de la situació.
- Mantindre la confidencialitat dels casos.

7.2.2.- DE TOTA LA COMUNITAT EDUCATIVA:

Totes les persones de la comunitat educativa tenen l'obligació de:

- Tractar totes les persones amb respecte.
- No ignorar cap comportament constitutiu d'acaçament.
- Informar les autoritats educatives sobre possibles situacions d'acaçament, amb la discreció necessària per a protegir la intimitat i la dignitat de les persones afectades.
- Cooperar en totes les accions contingudes en este protocol.
- Desterrar la idea de què els casos d'expressió o d'identitat de gènere són un capritx d'aquells que els manifesten.
- Cooperar en el procés d'instrucció d'expedients disciplinaris en casos d'acaçament per transfòbia i informar adequadament la família de la possibilitat

de presentar una denúncia judicial de forma complementària, si els fets foren constitutius d'algun delict.

- Assegurar la confidencialitat de les persones amb intersexualidad/DSD, observada o comunicada per la família, i investigar formes d'evitar la seua exclusió, especialment en les explicacions sobre cossos i anatomies sexuals i reproductives.

7.3.- DESCRIPCIÓ DE LES ACTUACIONS

7.3.1.- DETECCIÓ I COMUNICACIÓ:

Activació del protocol

Este protocol s'activarà en el moment en què qualsevol membre de l'equip docent detecte o siga informat d'un possible cas d'intersexualitat, identitat o expressió de gènere divergent i ho comuniqui, seguint els processos i les vies que establisca el Reglament de règim intern, al tutor o tutora, al coordinador d'igualtat i convivència, a l'equip d'orientació o a l'equip directiu. O bé, quan la família, o qui exercisca la tutoria legal, comuniqui el cas al centre educatiu. Una vegada comunicat, el director o la directora notificarà el cas al registre PREVI i s'iniciarà el protocol.

7.3.2.- ESTUDI I VALORACIÓ:

L'equip directiu, el tutor o tutora i l'equip orientador, davall la supervisió del coordinador/a d'igualtat i convivència, assumiran directament el cas per a analitzar la situació i respondre adequadament a les necessitats de l'alumne o alumna.

Amb el consentiment i la col·laboració de la família, o de qui exercisca la tutoria legal, que serà informada dels fets observats i dels recursos existents en l'àmbit educatiu i extern, es dissenyarà un pla d'actuació (que contindrà, necessàriament les actuacions previstes en este protocol) que responga adequadament a les necessitats de l'alumne o alumna en els diferents àmbits d'intervenció: mesures organitzatives, mesures educatives, de formació i sensibilització.

7.3.3 INTERVENCIÓ

7.3.3.1 Responsables

L'equip directiu.

- Acordar amb la resta d'agents educadors un pla d'actuació i acompanyament que incloga les mesures acordades entre el centre i la família, les mesures organitzatives bàsiques i els responsables de la seua aplicació o adoptar les necessàries per a garantir un entorn segur en el centre per a l'alumnat trans, amb una expressió de gènere no normativa i intersexual.
- Assegurar en tot moment l'intercanvi ordenat i prudent de la informació.
- Gestionar el procés amb la màxima discreció i preservar la intimitat i el benestar de l'alumnat.

- Primar el dret superior a desenrotllar lliurement la personalitat de l'alumnat d'acord amb la seua identitat.
- Comunicar un possible cas d'expressió o identitat de gènere divergent al Registre PREVI.
- Sol·licitar la intervenció de les Unitats d'Atenció i Intervenció de les direccions territorials (d'ara en avant UAI) , a través del Registre PREVI i la inspecció de zona.
- Vetlar per la correcta aplicació del protocol.

L'equip orientador.

- Assessorar a l'equip docent i a la família.
- En cas de conflicte, facilitar processos de mediació entre les parts implicades.
- Coordinar-se amb els equips d'inspecció i d'orientació de les UAI, amb les persones expertes proposades per estos i mantindre informat l'equip docent.

El tutor / la tutora

- Supervisar la progressió i l'adaptació de l'alumne o l'alumna.
- Fer un seguiment del cas i registrar totes les actuacions realitzades.
- Coordinar totes les actuacions previstes en el protocol i en el pla d'actuació i acompanyament, junt amb l'equip directiu i orientador.

La coordinació d'igualtat i convivència

- Supervisar totes les actuacions previstes en este protocol.
- Col·laborar en tot allò que determine l'equip directiu per a l'aplicació del protocol.
- Assessorar a l'equip directiu sobre l'adquisició de materials i bibliografia especialitzada.
- La impartició de ponències per part d'experts.
- Col·laborar en l'organització d'activitats formatives que aborden qüestions relatives al desenrotllament sexual diferent, la identitat i l'expressió de gènere, la diversitat LGTBI i l'educació afectivosexual.

La inspecció educativa

- Activar la intervenció de les UAI en els casos que ho requerisquen.

Les Unitats d'Atenció i Intervenció (UAI)

- Assessorar tots els agents implicats, supervisar l'aplicació del protocol i proposar la participació i assessorament d'experts externs.

7.3.3.2 Mesures organitzatives Documentació i identificació

- S'adequarà la documentació administrativa del centre docent (llistes de classe, informes d'avaluació, butlletins de notes, sobres de matrícula, identificació del material...) en consideració al nom i al gènere amb què se sent identificat l'alumne o alumna a petició de la família o de qui exercisca la tutoria legal, que es comuniqui per escrit, mentre l'alumne o alumna siga menor d'edat o no estiga emancipat. No obstant això, la documentació oficial de l'alumne o alumna no podrà modificar-se fins que no es realitze el canvi de nom en el Registre Civil i es trasllade al centre la documentació pertinent. En qualsevol cas, es prioritzarà el benestar de l'alumnat.
- Caldrà dirigir-se a l'alumne o alumna pel nom i l'adscripció de gènere que haja triat i comunicat en el centre.
- Es garantirà la llibertat de vestimenta amb què l'alumne o alumna s'assenta identificat, d'acord amb el gènere expressat.

Ús de les instal·lacions del centre segons la identitat de gènere expressada

- Es garantirà a l'alumnat l'accés als lavabos i els vestuaris d'acord amb la identitat de gènere manifestada.
- Convé estudiar i repensar la disponibilitat i distribució de lavabos de xics i xiques, o la possibilitat que siguen mixtos.

Pla d'Igualtat i Convivència i igualtat.

- Totes les mesures de prevenció, detecció i intervenció previstes per a fer front a possibles casos de discriminació, acaçament, violència de gènere i maltractament

per intersexualitat, identitat o expressió de gènere divergent per orientació sexual, hauran de constar en el Pla d'Igualtat i Convivència i igualtat del centre.

- El coordinador o la coordinadora d'igualtat i convivència supervisarà totes estes actuacions, en col·laboració amb l'equip directiu, l'equip orientador i el tutor o la tutora, especialment, durant el procés de transició de gènere que efectua la persona durant la seua estada en el centre educatiu.

7.3.3.3 Mesures Educatives

- S'adoptaran totes les mesures necessàries encaminades a garantir el respecte cap a les persones trans i amb intersexualitats i un tracte igualitari i inclusiu.
- Es dissenyaran els projectes educatius des del principi general del respecte a la llibertat i als drets humans, entre els quals, el dret a expressar i a desenrotllar la identitat sentida.
- Els reglaments, plans i programes de centre es configuraran des dels principis de la inclusió educativa.
- S'evitarà la realització d'activitats diferenciades per gènere. Si es produïx en algun cas esta diferenciació, el professorat tindrà en consideració el gènere amb què l'alumne o alumna s'assenta identificat.
- Es garantirà la coordinació dels membres del claustre i de l'equip docent per a portar avant les actuacions previstes, després d'haver detectat un possible cas d'identitat de gènere divergent.
- Es tindrà una atenció especial en la configuració del grup-classe de referència de l'alumnat en el procés de transició de gènere, de manera que afavorisca la inclusió de l'alumne o l'alumna, respectant la integritat de la seua xarxa social.
- Les persones adultes faran ús d'un llenguatge inclusiu, igualitari i respectuós amb la doní. No es permetran usos lingüístics discriminatoris ni actituds arrelades que puguen ser denigrants cap a les persones trans, ni considerar-les falsament innòcues.
- Les explicacions sobre el desenrotllament sexual del ser inclouran totes les possibilitats anatòmiques existents i no es permetran explicacions que puguen ser discriminatòries i estigma-titzants cap a les persones amb intersexualitats
- S'evitarà articular discursos basats en estereotips o que pressuposen l'assignació d'un gènere o una orientació sexual determinada pel sexe biològic.

- Es practicarà la tolerància zero davant qualsevol conducta que atempti contra les particularitats anatòmiques i reproductives i la integritat de la persona objecte de possible setge.
- Es promouran models de masculinitat igualitaris contraposats als models masclistes i de dominació imperants en la societat.

7.3.3.4 Mesures extraordinàries en cas de detecció d'indicadors de transfòbia.

Es tracta de prevenir possibles situacions de disconformitat, malestar i rebuig que li produeixi a l'alumne o alumna la situació de divergència entre la identitat psicològica i el sexe anatòmic, així com de possibles situacions de discriminació o transfòbia.

Situació de discriminació, assetjament o violència

- Detectada una situació d'assetjament o d'agressions, se seguiran els protocols destinats a aquest efecte que figuren com a annex I i annex II de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol:
 - * Per les especificitats d'aquesta mena d'alumnat, i de l'assetjament per homofòbia o transfòbia, no previstes en l'Ordre 62/2014, prèviament a la comunicació del cas a la família, caldrà estudiar, mitjançant entrevistes a l'estudiant i a la seva família, si en l'àmbit familiar existeixen indicadors de transfòbia o de no acceptació de la situació, per a evitar generar un conflicte afegit a la persona víctima d'assetjament.

Situació de desprotecció

Si la família no reconeix la identitat expressada pel seu fill o filla, i s'observa sofriment emocional o psicològic persistent, el centre educatiu actuarà amb la màxima cautela, discreció i confidencialitat, però diligentment i amb determinació. El director o la directora sol·licitarà a la inspecció educativa la intervenció de la UAI de la direcció territorial d'educació corresponent.

Sota la supervisió dels responsables de la UAI, es mantindran tantes reunions amb la família com siguin necessàries fins a arribar a un acord entre les parts, des de la via del diàleg, que repercuteixi en l'adopció per consens de les mesures que l'alumne o alumna requereixi, i que asseguri el seu benestar i integritat física i psicològica.

En casos extrems de no col·laboració, i esgotada la via del diàleg, el centre procedirà a l'aplicació del protocol que figura a l'annex III, de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol, i a la notificació a la conselleria competent en benestar social i protecció de la infància, a través del fulla de notificació, segons s'estableix en l'Ordre 1/2010, de 3 maig.

7.3.4 SEGUIMENT:

La persona coordinadora d'igualtat i convivència s'encarregarà de supervisar l'aplicació d'aquest protocol i vetllarà perquè:

- L'equip orientador presti assessorament psicopedagògic a l'alumnat amb un desenvolupament sexual diferent, amb disconformitat de gènere o en procés de transició per a fer un seguiment del desenvolupament de la seva vida escolar.
- El tutor o la tutora observe i faci un control periòdic del cas, tant de l'estat de l'alumne o alumna com del grup en el qual s'integra, i es coordine amb l'equip docent del grup-classe de referència.
- El tutor/tutora, el cap d'estudis, l'equip orientador i el coordinador d'igualtat i convivència es reuneixin de manera periòdica, setmanalment o de manera quinzenal, segons es determini en cada cas.
- Es preste una atenció individualitzada a l'alumne o alumna per part de l'equip orientador, tutor/a/és/as, dels membres de l'equip directiu, de la persona coordinadora d'igualtat i convivència i de la resta de l'equip docent. Es pot valorar la conveniència de nomenar a un tutor o tutora personal, triat pel propi alumne/a, que siga una persona de referència per a l'alumne/a o amb qui tinga un major grau de confiança i empatia.
- L'observació, la supervisió i l'acompanyament d'aquests casos s'ha de realitzar de manera que l'alumne o alumna no percebi un tractament diferenciat que li estigmatitze i evitar així una doble discriminació.
- Una vegada finalitzada l'aplicació del protocol, les accions de formació i sensibilització que hagin tingut un impacte positiu seran incorporades als reglaments i plans que regulen el funcionament i la convivència en el centre.

7.3.5 ACCIONS DE SENSIBILITZACIÓ:

El centre adoptarà i inclourà a la PGA accions de sensibilització i informació dirigides al conjunt de la comunitat educativa que assegurin el respecte a la diversitat d'anatomies sexuals i reproductives i a la identitat de gènere.

7.3.6 ACCIONS DE FORMACIÓ:

El coordinador/a de formació, en col·laboració amb el coordinador o la coordinadora d'igualtat i convivència, organitzarà activitats formatives que abordin qüestions relatives al desenvolupament sexual diferent, la identitat de gènere, la diversitat LGTBI i l'educació afectivosexual, perquè s'incloguin en els plans d'estudi i programacions, de manera que el centre educatiu es converteixi en un espai que garanteixi la igualtat i la diversitat, confortable i lliure de discriminació o violència.

En els cursos de formació o tallers impartits per professionals externs, els continguts hauran d'estar avalats per experts i per la literatura científica sobre la matèria (ciències psicosocials i biomèdiques), i s'evitarà, en qualsevol cas, pseudoformació basada en mites, supersticions o estereotips.

- Es podran organitzar ponències, xerrades o la impartició de tallers a càrrec d'experts o especialistes en la matèria:

- En col·laboració amb les AMPA, per a pares, mares i familiars, en horari extraescolar i dirigits a tota la comunitat educativa.
- Incloses en el Programa de formació anual en centres, per al professorat.

- En l'àmbit del Pla d'acció tutorial i del Pla d'atenció a la diversitat:

- S'incorporarà un programa d'educació afectiva i sexual, progressiu i adaptat al currículum vigent de les diferents etapes educatives reglades.
- Respecte a la identitat de gènere en l'activitat acadèmica del centre i també en les activitats complementàries i extraescolars.

Per al desenvolupament de les actuacions de sensibilització, formació i acompanyament de l'alumnat trans i intersexual, el centre educatiu comptarà amb el suport i l'assessorament dels CEFIRE, el Servei Psicopedagògic Escolar, els

departaments d'orientació, els gabinets psicopedagògics municipals i amb els col·lectius LGTBI més representatius i registrats legalment.

Pel que fa al professorat, la informació i la formació docent és imprescindible perquè es tradueixi en actituds de respecte i atenció a les diferències individuals.

7.3.7 COORDINACIÓ ENTRE ADMINISTRACIONS:

La Direcció General de Política Educativa promourà procediments de coordinació d'actuacions i d'intercanvi de recursos amb altres departaments, especialment amb la direcció competent en igualtat i la direcció competent en salut sexual, orientats a la prevenció, detecció i intervenció davant situacions de vulnerabilitat que suposin amenaces per al desenvolupament integral de l'alumnat trans i de les persones amb intersexualitats: accions conjuntes, campanyes institucionals, programes educatius en què col·laborin diferents administracions, etc.

Coordinació amb la Unitat de referència per a la Identitat de Gènere i la Intersexualitat (En els casos en què l'alumnat estigui immers en un procés de transició de gènere, els centres podran sol·licitar, a petició de la família, l'assessorament dels professionals de la Unitat de referència per a la Identitat de Gènere i Intersexualitat per a ajustar la resposta educativa a les necessitats de l'alumnat amb identitat de gènere divergent o amb desenvolupament sexual diferent.

7.4- DIAGRAMA DE FLUX

1. Detecció al centre educatiu i/o a la família d'un possible cas d'identitat o expressió de gènere divergent (6.1.Procediments d'intervenció front casos de violència escolar i actuacions correctives de caràcter general)
2. Comunicació (6.1.Segons preveu el reglament de regim intern per part de l'equip directiu. Fer-ho constar al P.R.E.V.I.)

3. Estudi (6.2 actuacions amb l'alumnat que presenta conductes contraries a les normes de convivència tant a la tutoria, amb l'orientador/a, amb l'equip directiu i amb el coordinador d'igualtat i convivència. Es faran entrevistes i observacions abans d'actuar i demanarem assessorament al U.A.I. (unitats d'atenció e intervenció de les direccions territorials), a experts en el tema...
4. Valoració (6.2 conjunt de mesures per a orientar la intervenció coordinats amb la tutoria, el/la orientador/a, l'equip directiu i el coordinador/a d'igualtat i convivència)
5. Intervenció (6.3,6.5,6.6 acompanyar a l'alumnat en el procés de construcció personal e intentar aconseguir la plena inclusió social coordinats amb la tutoria, el/la orientador/a, l'equip directiu, el coordinador/a d'igualtat i convivència, les U.A.I, i els experts en el tema).
6. Seguiment (6.4. durem el seguiment coordinat a les tutories, amb l'orientador/a, amb l'equip directiu, el coordinador/a d'igualtat i convivència, les U.A.I. i amb tot el professorat). Tota la informació i tot el procés serà coordinat pel centre, els U.A.I., els equips d'inspecció de zona e informarem mitjançant el registre P.R.E.V.I. i velarem per la correcta aplicació del protocol.

- **PROTOCOL D'INTERVENCIÓ**

Farem constar si:

1. Hi ha indicadors de transfòbia; A. d'acaçament escolar o de B. de violència o agressions o C. de maltractament familiar o extra familiar

Passos a seguir:

1. **Acaçament escolar**

1A. Hi ha delicte? (SI = Fax de notificació "Protocol 1 ordre 62/2014) a mes protegir, acompanyar i derivar "aplicant mesures organitzatives, mesures educatives i formació i sensibilització". NO= protegir, acompanyar i derivar (ídem).

2. **Violència o agressions**

1B. Hi ha delicte? (SI= Fax de notificació "Protocol II ordre 62/2014) a mes de protegir, acompanyar i derivar "aplicant mesures organitzatives, mesures educatives i

de formació i sensibilització coordinades amb els tutors, orientadors, coordinadors d'igualtat i convivència i la inspecció". NO= Protegir, acompanyar i derivar (ídem).

3. Maltractament familiar o extra-familiar

1C. Hi ha protecció? (SI = Fulla de desprotecció "ordre1/2010 Protocol II ordre 62/2014) a mes de protegir, acompanyar i derivar "aplicant mesures organitzatives, mesures educatives i de formació i sensibilització coordinades amb els tutors, orientadors, coordinadors d'igualtat i convivència i la inspecció". NO= Protegir, acompanyar i derivar (ídem).

7.5.- REGISTRES

- Comunicació d'incidències de casos de assetjament o agressió per motius d'identitat de gènere a través del Registre PREVI: <http://www.ceice.gva.es/web/convivencia-educacion/registro-central>
- Informe final de curs sobre convivència que elabora l'adreça del centre: <http://www.ceice.gva.es/web/convivenciaeducacion/plan> de convivència
- Inclusió en el PAC (específicament, en actitud d'Igualtat i Convivència i igualtat i en el Pla d'atenció a la diversitat) de les actuacions previstes en el protocol.
- Concreció de les actuacions en la PGA i Pla de formació del professorat

7.6.- INDICADORS

7.6.1.- INDICADORS D'ÈXIT:

Indicadors per a valorar el nivell de qualitat i eficàcia del protocol implementat.

Dels resultats en l'alumnat:

- Progressió de l'alumnat quant al coneixement i l'acceptació de la diversitat sexual, familiar i d'identitats de gènere.
- Millora del clima i la convivència a les aules.
- Plena inclusió de les persones LGTBI.

Dels resultats en el professorat:

- Millora del tractament educatiu de la diversitat sexual, familiar i d'identitats de gènere.
- Coneixement del protocol d'actuació per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.
- Respecte cap a les persones LGTBI.

Dels resultats al centre:

- Inclusió de les actuacions previstes en el protocol en els documents que regulen la vida del centre.
- Incorporació d'una línia estratègica sobre coeducació que inclogui la igualtat de gènere, l'educació afectivosexual i el tractament de la diversitat sexual, familiar i d'identitats de gènere en el PAC i la PGA.
- Inclusió de la diversitat sexual, familiar i d'identitats de gènere com a contingut trans-versal a totes les àrees.

Dels resultats del procés:

- Realització de les actuacions previstes en el protocol.
- Satisfacció dels agents responsables de l'actuació.
- Adequació de les actuacions als objectius marcats.

Dificultats en l'aplicació de les actuacions.

- Funcionalitat de les actuacions.
- Col·laboració de tots els agents implicats en l'aplicació del protocol.

7.6.2.- INDICADORS DE TRANSFÒBIA:

En la pàgina web d'Igualtat, de la Conselleria d'Educació, Innovació, Cultura i Esport es troben relacionats els indicadors de transfòbia que els centres educatius poden utilitzar per a la seva autoavaluació.

8.- PROTOCOL DE PREVENCIÓ I ACTUACIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT LABORAL EN CENTRES DOCENTS:

8.1.- DECLARACIÓ DE PRINCIPIS:

Totes les persones han de ser tractades amb dignitat; tenen dret a la integritat

moral i física i a la no discriminació, tot això garantit per la Constitució Espanyola, la normativa de la Unió Europea, l'Estatut Bàsic de l'Empleat públic (EBEP) i la legislació laboral espanyola. Aquest protocol es basa en la prevenció, la mediació i la recerca com a mitjans per a combatre situacions de conflicte, facilitant i fent més transparents els llits de denúncia que pot utilitzar el personal empleat públic davant una presumpta situació d'assetjament laboral.

Amb la finalitat d'assegurar que tot el personal empleat públic de la Generalitat gaudeixi d'un entorn laboral lliure de qualsevol mena d'assetjament, destaquem a continuació els següents principis que hauran de ser atesos i promoguts per les diferents persones responsables dels diferents departaments de la Generalitat i els seus organismes dependents, en totes les seves actuacions i especialment en les desenvolupades en aplicació d'aquest protocol:

- Igualtat de tracte i oportunitats i a la no discriminació per raó de sexe (LGTBI), naixement, raça, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social de l'àmbit laboral.
- Diligència i celeritat per atendre qualsevol situació d'assetjament de la qual es tingui coneixement.
- Tracte personalitzat, amb respecte i protecció de la intimitat i dignitat per a totes les persones afectades. Totes les actuacions d'aquest protocol s'emportaran amb sigil i respecte al que es preveu en la Llei de Protecció de Dades.
- Presumpció d'innocència.
- Objectivitat, transparència i imparcialitat.
- Habilitació de les mesures de protecció i cautelars necessàries, sense que en cap cas puguin suposar perjudici o pèrdua de drets de la presumpta víctima.
- Tolerància zero enfront de qualsevol conducta que atempti contra la dignitat de les persones i la seva intimitat o que sigui discriminatòria.
- Prevenció i lluita activa contra l'assetjament, destinant els recursos necessaris per a això, i per a adoptar les mesures correctores i de protecció a les víctimes, que procedeixin.
- Assegurar la impartició de formació en aquesta matèria dirigida a sensibilitzar a tot el personal, de manera especial al personal directiu i comandaments intermedis.

En les actuacions a què es refereix aquest protocol es garantiran els següents drets:

- A rebre resposta a la queixa i/o denúncia presentada.
- A no sofrir represàlies, tant les persones que efectuïn una queixa i/o denúncia, com qui acudeix com a testimoni, ajudi o participi en la recerca.
- A l'assistència d'una persona representant dels treballadors i treballadores o d'un assessor o assessora.
- A ser restituïda la víctima en les seves condicions laborals.
- A la protecció de la salut de la víctima de manera integral.

Així mateix es vetllarà perquè el procediment davant una denúncia d'assetjament en l'entorn laboral, sigui àgil i ràpid, atorgui credibilitat, i en tot moment protegeixi la intimitat i confidencialitat donant-li dignitat a les persones afectades. També garantirà la protecció de la víctima en relació a la seguretat i la salut, tenint en compte les conseqüències físiques o psicològiques que pogueren derivar-se.

L'objecte d'aquest protocol és establir el procediment d'actuació de la Generalitat en els supòsits d'assetjament laboral de qualsevol naturalesa (assetjament moral, sexual o per raó del sexe, discriminatori o altres situacions de violència laboral).

8.2.- CONCEPTES D'ASSETJAMENT LABORAL:

A l'efecte d'aquest protocol, es considerarà assetjament laboral a tota una sèrie de conductes intolerables, inacceptables, esdevingudes en l'entorn laboral, incloses en un marc conceptual ampli per qualsevol mitjà (entre ells l'ús de noves tecnologies, ciberassetjament). Aquesta sèrie de conductes impliquen situacions definides com: assetjament moral, sexual o per raó de sexe, discriminatori i altres situacions de violència laboral.

8.2.1.- Assetjament Moral:

També és denominat assetjament psicològic o fustigació. S'entén per assetjament moral “aquella situació en la qual una persona o un grup de persones exerceixen una violència psicològica de manera sistemàtica, recurrent i durant temps prolongat, sobre una altra persona o persones en el lloc de treball, amb la finalitat de destruir les seves xarxes de comunicació, així com la seva reputació i/o pertorbar greument l'exercici de les seves funcions”.

L'assetjament moral en el treball, així entès, respon a l'origen a una acció de “assetjament” i de “fustigació” que pot produir-se tant de manera individual (exercit per una només persona), com a grupal (per diverses) i realitzar-se tant des d'una posició de superioritat (l'exercit des de dalt, en un sentit descendent, pel cap/a o caps/as), com per un igual o iguals (horitzontal) o per un inferior o inferiors (ascendent) i tenen una mateixa finalitat: danyar i anul·lar a una persona (la víctima), generalment amb la intenció estratègica d'aconseguir que abandoni el seu lloc de treball i “marxi”, sotmetent-la a una fustigació sistemàtica, recurrent i mantingut de forma prolongada en el temps.

Tenint en compte l'anterior l'assetjament moral comprèn una sèrie de conductes indesitjables, sempre que s'exerceixin de manera sistemàtica i reiterada en el temps, i entre altres, les següents:

Categorització	Conductes tipus
Aïllar / Ignorar / Abús social Excloure i no deixar participar.	• Dificultar la realització del treball. • Encàrrecs que sobrepassen la capacitat o qualificació professional o, per contra, de molt inferior categoria professional de la qual es té reconeguda. • Privar de realitzar qualsevol activitat. • Negar la informació o els recursos necessaris per a realitzar el seu treball habitual. • Dificultar o reduir les possibilitats de comunicació i limitar els contactes socials dins de l'organització. • Aïllar o apartar física o funcionalment de la resta de la unitat a la qual es pertany, sense causa justificada. • Cursar ordres de treball impossibles o contradictòries.
Menysprear/Xantatge emocional Humiliar / Coaccionar / Culpa-	• Accions contra la reputació o la dignitat personal o social mitjançant actituds i comentaris que qüestionin i tractin de ridiculitzar a una persona pel seu aspecte o condicions físiques, idees, creences, etc. o mitjançant atacs a la seva vida privada. • Realitzar comentaris o difondre rumors negatius i

	en perjudici de la reputació professional i, en general, qualsevol pràctica o conducta tendent a menyscar el prestigi. • Criticar sistemàticament.
Anul·lar la llibertat individual	• Qualsevol acció que suposi manipulació, control i/o vigilància no justificada i discriminatòria.

8.2.2.- *Assetjament Sexual:*

Qualsevol comportament, verbal o físic, de naturalesa sexual que tingui el propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona, en particular quan es crea un entorn intimidatori, degradant o ofensiu. (Art.7.1 de la Llei orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes).

Possibles conductes, entre altres:

- Relació forçada o tocaments. Contacte físic no desitjat de naturalesa sexual.
- Comentaris sexistes. Conducta verbal de naturalesa sexual (insinuacions, propostes) que agredeixen a la persona afectada des d'una perspectiva psíquica més que física.

Les característiques més significatives són aquelles que tenen un caràcter indesitjat per a la persona que ho rep. També dir que l'assetjament sexual no necessita d'un comportament reiterat o prolongat en el temps per a ser considerat com a tal i tenir conseqüències jurídiques.

8.2.3.- *Assetjament per raó de sexe:*

Qualsevol comportament realitzat en funció del sexe d'una persona, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear un entorn intimidatori, degradant o ofensiu. (Art.7.2 de la Llei orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes).

8.2.4.- *Assetjament discriminatori:*

S'entén per assetjament tota conducta no desitjada relacionada amb l'origen racial o ètnic, la religió o les conviccions, la discapacitat, l'edat o l'orientació sexual d'una persona, que tingui com a objectiu o conseqüència atemptar contra la seva dignitat i crear un ambient intimidatori, humiliant o ofensiu.

L'assetjament per raó d'origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual es consideren en tot cas actes discriminatoris.

Les categories que es podrien incloure per a l'anàlisi serien, entre altres, la discriminació:

- Per ser dona (masclisme)
- Per orientació sexual: gais, lesbianes i bisexuals (homofòbia)
- Per identitat de gènere.
- Per motius racials i/o ètnics (racisme)
- Per origen, nacionalitat, cultura i/o valors diferents (xenofòbia)
- Per diversitat funcional
- Per motius religiosos
- Per adscripció grupal

8.2.5.- Situacions de violència laboral

Qualsevol altra situació no inclosa en els supòsits anteriors que suposi per al personal empleat públic, el fet de rebre abusos, amenaces o atacs en circumstàncies relacionades amb la seva activitat laboral, que posin en perill, implícita o explícitament, la seva seguretat, el seu benestar o la seva salut (física i/o psíquica). Inclou tant la violència física (agressió física sobre el treballador/a o causar danys en propietats de l'organització o del personal) com la violència psicològica (intimidació, amenaces, conductes de violència psicològica susceptibles de causar mal psicològic i moral, etc.).

CONFLICTE: S'entén com a tal la interacció de persones interdependents que perceben oposició d'interessos, objectius i/o valors i que veuen en l'altra part un obstacle a les seves metes, quan almenys una de les parts experimenta que la situació creada minvament el seu dret a la dignitat en el treball i té dificultat per a defensar-se d'aquesta situació, no considerant-se conflicte aquelles situacions aïllades, merament ocasionals o derivades de desacords raonables en una relació laboral.

MEDIACIÓ: és una intervenció en la qual dues o més parts implicades en un conflicte treballen amb una tercera, la persona mediadora, imparcial i neutral, que, no

tenint poder ni autoritat per a prendre decisions sobre el resultat final, ajuda en la consecució d'un acord mútuament acordat entre les parts a fi de generar les seves pròpies solucions.

8.3.- ÒRGANS I UNITATS COMPETENTS:

Les unitats competents que intervindran davant la presència de situacions conflictives que afavorisquen o promoguen l'aparició d'un assetjament laboral són les següents:

- Les direccions territorials (DDTT) de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport a través de les denominades Unitats de Resolució de Conflictes.
- La Inspecció General d'Educació i les Inspeccions Territorials d'Educació.
- El Servei de Prevenció de Riscos Laborals del Personal Propi de la Generalitat (SPRL).

8.4.- MESURES DE PREVENCIÓ:

Tota estratègia de lluita contra l'assetjament laboral ha de formular-se des de la perspectiva de la prevenció, tractant de detectar i corregir qualsevol situació de risc des del seu inici, adoptant mesures correctores davant determinats conflictes que si s'intensifiquen i prolonguen en el temps, arribaran a produir situacions d'assetjament laboral. En tot cas, l'important és desenvolupar mesures preventives a fi de preservar la protecció de la salut del personal empleat públic.

8.4.1.- Prevenció Primària.

A fi de prevenir i evitar situacions de risc d'assetjament laboral, que puguin afectar la seguretat i salut del personal empleat públic, s'adoptaran les següents mesures de prevenció primària:

- Tots els centres directius i, especialment, les unitats responsables de personal vetllaran per la qualitat organitzativa i de funcionament de les seves unitats, i fomentaran la formació del personal en aquells aspectes en què es manifeste necessària. Així mateix procuraran que s'aborden els conflictes des d'estratègies de mediació.
- Hauran de realitzar-se actuacions de millora de l'organització i el funcionament dels centres educatius, de manera que les seves estructures organitzatives habituals fomentin la participació, les xarxes de suport mutu, el

clima de treball adequat, la resolució pacífica de conflictes, la definició de funcions i competències i la millora de les comunicacions.

- El Servei de Prevenció de Riscos Laborals (SPRL) elaborarà una “guia de bones pràctiques” que es difondrà en els centres de treball.
- Les Inspeccions Territorials d'Educació (ITE) vetllaran pel compliment de la normativa legal i la difusió de les bones pràctiques.
- Es potenciarà la informació i la formació del personal empleat públic, especialment d'aquelles persones que presten servei en les unitats administratives competents en matèria de gestió de personal i de les relacionades amb l'aplicació d'aquest protocol, amb la finalitat que no s'interprete com a assetjament el que són desavinences, conflictes, enfrontaments personals, rivalitat o, en general, episodis fortuïts.
- El SPRL mantindrà la cooperació amb els Serveis de Formació de l'Administració de la Generalitat a fi de fomentar la integració de la prevenció

tant en les accions formatives com en l'organització i funcionament dels centres educatius.

- La redacció d'aquest protocol es configura ja com un instrument de prevenció enfront de l'assetjament laboral.

8.4.2.- Prevenció Secundària.

Davant una situació conflictiva que pogués ocasionar un assetjament laboral procedeix aplicar, de manera immediata, mesures de prevenció secundària. De manera sintètica, se seguirà el següent esquema d'intervenció:

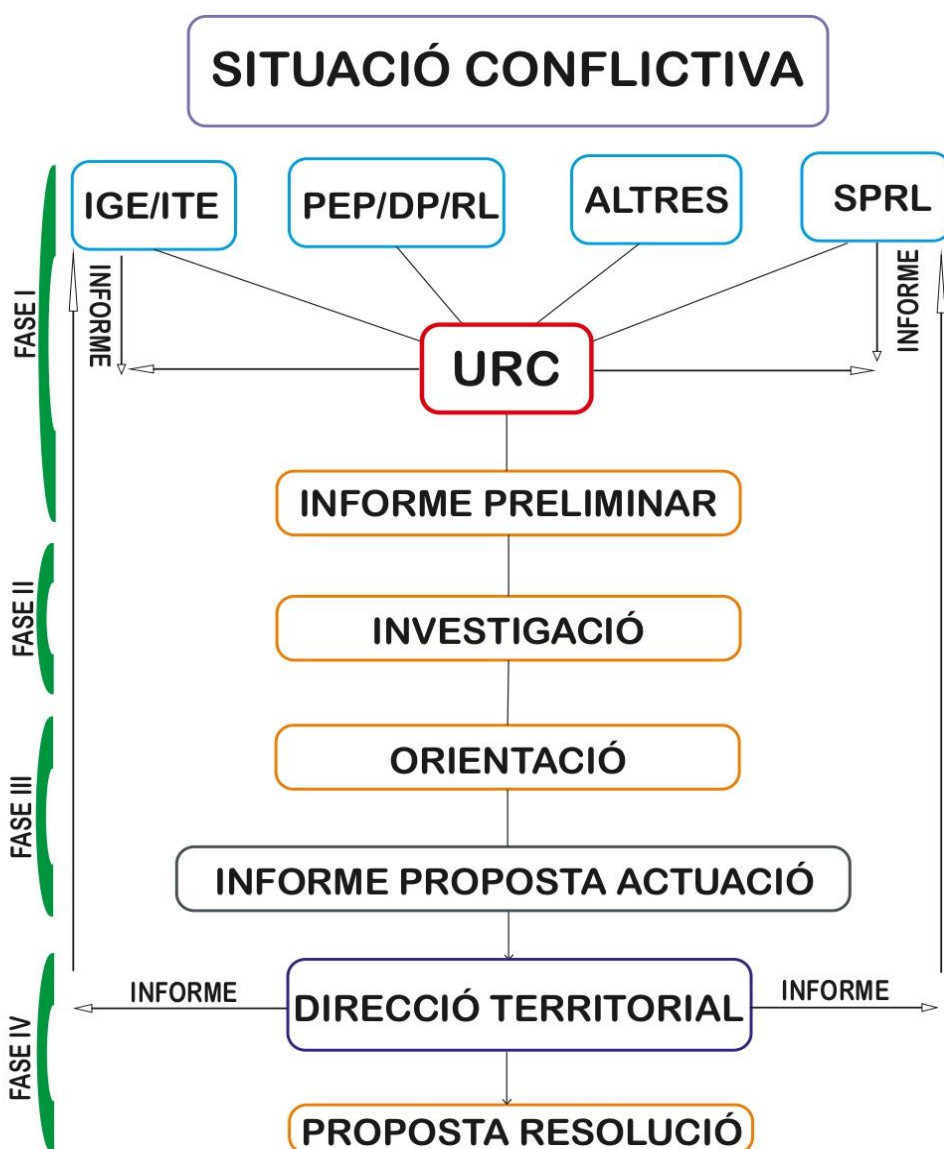
- a) Identificació del problema: la identificació de les situacions de presumpte assetjament laboral es pot realitzar a partir de:
 - La sol·licitud de les persones interessades o representants, davant de qualsevol de les unitats competents establertes en l'apartat 8.3 d'aquest procediment.
 - El coneixement d'aquestes situacions, derivades del treball ordinari de diferents òrgans i unitats administratives com: la Inspecció General d'Educació (IGE) o les Direccions Territorials d'Educació (DTE), el Servei de Prevenció de riscos Laborals (SPRL), altres òrgans o unitats de l'Administració educativa, etc.
- b) Elaboració d'informes amb proposta de resolució per les unitats o òrgans competents.

8.4.3.- Prevenció Terciària.

Actuacions orientades a l'esmena o reducció en el personal empleat públic dels efectes i/o conseqüències derivades del risc, mitjançant el seguiment i la comprovació del compliment de les mesures planificades. En coordinació i cooperació amb els òrgans administratius competents s'avaluarà i cursarà informe en el qual s'indiquen les mesures preventives adequades al cas, especialment aquelles que impliquen canvis per a la millor organització del treball i la mediació en la resolució de conflictes a través dels recursos del centre o externs.

8.5.- PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ:

Les sol·licituds de resolució de les situacions conflictives seran enviades a les Unitats de Resolució de Conflictes (URC) de les DDTT.

Procediment d'actuació

FASES	RESPONSABLES	TERMINI
Fase I. Inici del procediment		
3. Detecció	.DDTT d'Educació. .Administració Educativa (direcció del centre educatiu) .Altres òrgans administratius (Inspecció d'Educació, SPRL). .Delegades i delegats de Prevenció.	
4. Presentació de sol·licituds	.Persones implicades. .Les persones delegades de prevenció, membres de juntes de personal i comitès	

	d'empresa. .L'òrgan administratiu coneixedor (Inspecció Educativa, SPRL, direcció del centre).	
5. Informe a la Direcció Territorial. Informe preliminar (diagnòstic)	.URC (Pot haver un informe previ de la Inspecció Educativa o del SPRL, en el seu cas)	15 dies hàbils des de la sol·licitud.

Fase II. Investigació		
6. Anàlisi i estudi del clima de treball. 7. Proposta o no de mediació prèvia en la situació. 8. Podran recaptar informe dels òrgans administratius.	URC	

Fase III. Orientació		
9. Orientació i atenció a les persones implicades. 10. Realització de mediació en el seu cas.	URC	TOTAL: 30 dies hàbils des de la sol·licitud.

11. Elaboració de l'informe de proposta de actuació: • Mesures adoptades en la mediació. • Mesures cautelars provisionals. • Comunicació a òrgans administratius o jurisdiccionals.		Termini ampliable justificadament.
--	--	---

Fase IV. Propostes de resolució		
12. Elaboració i trasllat de la proposta de resolució per a la DGPD.	DT	

Fase V. Resolució		
4. Resolució i trasllat als òrgans competents per a l'execució de les actuacions i informació als interessats en el procediment.	Direcció General de Centres i Personal Docent.	

Fase VI. Seguiment		
--------------------	--	--

5. Seguiment de les actuacions.	URC Inspecció Educativa SPRL	
6. Informe estadístic anual que es remetrà a la DGPD i al Comitè de Seguretat i Salut.	DT Educació	1 anual

9. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA:

Per al seguiment l'avaluació del PC del centre seguirem els procediments establerts per la Ordre 62/2014 de 28 de juliol:

1. La comissió de convivència del consell escolar de centre realitzarà un seguiment trimestral del pla i emetrà un informe al mateix. Per a tot açò utilitzarà un document en el que se recullen les incidències produïdes, las actuacions portades a terme i els resultats de les mateixes, i les propostes de millora. (Ver document en Anexe)
2. La direcció del centre remetrà un informe anual sobre la convivència en el centre que enviarà a la Direcció Territorial de València, a través d'una plataforma telemàtica que activa la Conselleria. El model de remissió de dates es pot consultar en la següent direcció:
<http://www.cece.gva.es/eva/es/previ.htm>
3. Anualment, en la Programació General Anual, s'incorporaran les mesures que actualitzen el PC en qualsevol dels seus apartats, com a conseqüència de

l'informe final de la convivència del curs anterior i de la prioritització establida pels òrgans competents.

10. ANNEXES:

10.1.- MARC LEGAL

- **L'article 124 de la Llei orgànica 2/2006**, en la nova redacció que fa la Llei orgànica 8/2013;
- **L'Ordre de 12 de setembre de 2007, de la Conselleria d'Educació**, per la qual es regula la notificació de les incidències que alteren la convivència escolar, emmarcada dins del Pla de prevenció de la violència i promoció de la convivència en els centres escolars de la Comunitat Valenciana (PRE-VI) (DOGV 5609, 28.09.2007);
- **L'article 27 del Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell**, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal d'administració i serveis (DOGV 5738, 09.04.2008);
- **L'Ordre 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport**, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans d'igualtat i convivència (DOGV 7330, 01.08.2014);
- **La Resolució de les Corts núm. 98/IX, de 9 de desembre de 2015.**
- **Instrucció de 15 de Desembre de 2016** per la qual s'estableix el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere, i la intersexualitat.
- **L'Ordre 3/2017, de 6 de febrer, de la Conselleria d'Educació, Recerca, Cultura i Esport**, per la qual es constitueixen les unitats d'atenció i intervenció del Pla de prevenció de la violència i promoció de la convivència (PREVI) i s'estableix el procediment per al seu funcionament (DOGV 7980, 15.02.2017).

– **Protocol de prevenció i actuació davant l'assetjament laboral en centres docents dependents de la Conselleria d'Educació, Recerca, Cultura i Esport (aprovat el 04.10.2017 en Comissió Sectorial de Seguretat i Salut en el Treball)**

10.2.- MODELS PER A LA RECOLLIDA DE LA INFORMACIÓ

10.2.1.- Informe sobre l'entorn escolar

10.2.1.- Recollida de dades de l'incident:

10.2.2.- Entrevista amb la víctima

10.2.3.- Entrevista amb la família de la víctima

10.2.5.- Comunicació al ministeri fiscal.

10.2.6.- Seguiment trimestral de la comissió de convivència.

GENERALITAT VALENCIANA		INFORME SOBRE L'ENTORN ESCOLAR INFORME SOBRE EL ENTORNO ESCOLAR	
A DADES D'IDENTIFICACIÓ DEL CENTRE / DATOS DE IDENTIFICACIÓN DEL CENTRO			
NOM DEL CENTRE / NOMBRE DEL CENTRO		CODI DEL CENTRE / CODIGO DEL CENTRO	
ADREÇA (CARRER / PLÇA, NÚMERO) / DIRECCIÓ (CALLE / PLAZA, NÚMERO)		C. POSTAL	
LOCALITAT / LOCALIDAD	PROVÍNCIA / PROVINCIA	TELÈFON / TELÉFONO	FAX
NOM DE LA PERSONA QUE SIGNA EL COMUNICAT / NOMBRE DE LA PERSONA QUE FIRMA EL PARTE		CÀRREC / CARGO	
B FITXA / FICHA			
Li agraïm que assenyalie aquelles circumstàncies o situacions que detecte en les proximitats del seu centre i que, al seu parer, puguin estar relacionades amb alguns problemes de convivència entre membres de la seua comunitat educativa. Esta notificació es traslladarà a les forces de seguretat, millorant així la nostra coordinació per a prevenir incidents en els voltants dels centres. Le agradecemos que señale aquellas circunstancias o situaciones que detecte en las proximidades de su centro y que, a su juicio, puedan estar relacionadas con algunos problemas de convivencia entre miembros de su comunidad educativa. Esta notificación se trasladará a las fuerzas de seguridad, mejorando así nuestra coordinación para prevenir incidentes en los alrededores de los centros.			
1. INDIQUE SI S'HA DETECTAT ALGUNA D'ESTES SITUACIONS EN ELS VOLTANTS DEL SEU CENTRE INDIQUE SI SE HA DETECTADO ALGUNA DE ESTAS SITUACIONES EN LOS ALREDEDORES DE SU CENTRO			
☐ Presència de joves no escolars a l'entorn / Presencia de jóvenes no escolares en el entorno ☐ Presència de joves aliens al centre en les hores d'entrada i sortida / Presencia de jóvenes ajenos al centro en las horas de entrada y salida ☐ Presència d'alumnes absents del propi centre en hores lectives / Presencia de alumnos absentistas del propio centro en horas lectivas ☐ Presència d'alumnes absents d'altres centres en hores lectives / Presencia de alumnos absentistas de otros centros en horas lectivas ☐ Presència de bandes o grups violents / Presencia de pandillas o grupos violentos ☐ Presència de bandes o grups violents que intimidin els seus alumnes / Presencia de pandillas o grupos violentos que intimidan a sus alumnos ☐ Incidentes en el transport escolar / Incidentes en el transporte escolar ☐ Bassetes habituals en l'exterior / Palcos habituales en el exterior ☐ Bassetes entre bandes / Palcos entre pandillas ☐ Agressions repetides a un mateix alumne / Agresiones repetidas a un mismo alumno ☐ Insults i burlas sobre un mateix alumne / Insultos y burlas sobre un mismo alumno ☐ Atrocitats a alumnes fora del centre / Atroces a alumnos fuera del centro ☐ Actes vandàlics i destrucció de materials (sobre cotxes del professorat, pintades, ruptures d'finestres) / Actos vandálicos y destrucción de materiales (sobre coches del profesorado, pintadas, rotura de ventanas) ☐ Incidentes o amenaces amb armes / Incidentes o amenazas con armas ☐ Consum d'estupeficients / Consumo de estupefacientes ☐ Tráfico i venda a la menuda d'estupeficients / Tráfico y venta al menudeo de estupefacientes			

 GENERALITAT VALENCIANA		INFORME SOBRE L'ENTORN ESCOLAR INFORME SOBRE EL ENTORNO ESCOLAR	
B FITXA / FICHA (cont.)			
3. RESPECTE A COM S'HA CONEGUT LA SITUACIÓ / RESPECTO A COMO SE HA CONOCIDO LA SITUACIÓN:			
☐ Es comenta entre els alumnes / Se comenta entre los alumnos ☐ Ho han denunciat els pares / Lo han denunciado los padres ☐ Es comenta entre els professors / Se comenta entre los profesores ☐ Hi ha hagut una denúncia formal / Ha habido una denuncia formal En este cas especificar denunciante/s i òrgan davant el qual s'ha formulat la denúncia: En ese caso especificar denunciante/s y órgano ante el que se ha formulado la denuncia: ☐ Altres (especificar) / Otros (especificar) 			
4. RESPECTE A L'IMPACTE DELS FETS EN LA VIDA DEL CENTRE / RESPECTO AL IMPACTO DE LOS HECHOS EN LA VIDA DEL CENTRO:			
☐ Consum de drogues entre l'alumnat / Consumo de drogas entre el alumnado ☐ Altercats freqüents relacionats directament amb els fets / Altercados frecuentes relacionados directamente con los hechos ☐ Obertura de expedients disciplinaris relacionats directament amb els fets / Apertura de expedientes disciplinarios relacionados directamente con los hechos ☐ Altres (especificar) / Otros (especificar) 			
5. RESPECTE A LA VIGILÀNCIA POLICIAL / RESPECTO A LA VIGILANCIA POLICIAL:			
☐ No hi ha vigilància policial en la zona ni s'ha sol·licitat / No existe vigilancia policial en la zona ni se ha solicitado ☐ No hi ha vigilància policial en la zona encara que s'ha sol·licitat / No existe vigilancia policial en la zona aunque se ha solicitado ☐ La vigilància existent és insuficient i hauria d'incrementar-se / La vigilancia existente es insuficiente y debería incrementarse			
La fitxa omplida es presentarà al seu Inspector d'Educació, i alhora s'enviarà a la Direcció General d'Innovació, Ordenació i Qualitat Educativa per correu electrònic a: convivencia@gva.es La ficha cumplimentada se presentará a su Inspector de Educación, y al mismo tiempo se enviará a la Dirección General de Innovación, Ordenación y Calidad Educativa por correo electrónico a: convivencia@gva.es _____ de _____ de _____ Firma: _____			

IMP-03-1374

CEFE - SOCITE

DM-A

IA - INESES - 810 - 10 - E

MODEL DE RECOLLIDA DE DADES DE TUTOR/PROFESSOR/ORIENTADOR

☐ TIPUS D'INCIDÈNCIA		AUTOR		LOCALITZACIÓ		FREQÜÈNCIA	
				<i>DINS DEL CENTRE</i>	<i>FORA DEL CENTRE</i>	<i>QUANTES VEGADES</i>	<i>DES DE QUAN</i>
FÍSIC	ESPENTES PUNTELLONS † Colps † Calbots (colitxos) † Li llancen coses † Amaguen les seues coses † Trenquen les seues coses † Robatoris † Galtades † Palisses † Amenança amb armes † Altres.....	COMPANYS D'AULA	† 1 SOL AUTOR † Més d'un.....	AULA AMB PROFESSOR † Aula sense professor † Corredors † Pati † Lavabos † Gimnàs † Vestidors † Menjador † Autobús escolar † A l'eixida de classe † A l'eixida del centre † Altres.....	† De camí a casa † De camí a classe † Al voltant de l'escola † Al meu barri † En una discoteca/bar † Una instal·lació esportiva † Altres.....	† Poques vegades † Algunes vegades † Totes les setmanes † Quasi tots els dies † Quasi sempre	† UNS DIES † Diverses setmanes † Diversos mesos † Tot el curs † Des de sempre
		COMPANYS DE CURS	† 1 SOL AUTOR † Més d'un.....				
		COMPANYS DE CENTRE	† 1 SOL AUTOR † Més de 1.....				
		EDAT	† = QUE LA VÍCTIMA † < QUE LA VÍCTIMA..... † > que la víctima.....				
		SEXE	† Xiquet † Xiqueta				
VERBAL	† Malnoms † Difamacions † Insults † Menyspreus † Desafiaments † Provocacions † Amenaces † Acovardir (fer por) † Comentaris xenòfobs † Altres.....	TÉ EL SUPORT D'ALTRES COMPANYS? † SÍ † No	QUAN VA OCÓRRER? † Un dia de classe † Cap de setmana o festiu † Vacances				
		HI HA DESIGUALTAT DE FORÇA FÍSICA? † SÍ † No					
SOCIAL	† Difondre rumors (faules) † Aïllar/ignorar	VAN HAVER-HI TESTIMONIS? † Cap † Companys/es					

	† Burles † Pintades † No deixar participar † Humiliacions † Extorsions (obligar a fer coses)		† Tutor/a † Professors/es † Familiars † Altres.....
SEXUAL	† Comentaris de tipus sexual † Acaçament † Tocaments † Tocaments amb violència † Relació forçada	QUINA VA SER LA SEUA REACCIÓ?	† Tallar la situació † Informar-ne a un adult † No va fer-hi res † Animar l'autor † Ajudar l'autor

Informació rellevant de la plantilla

- † Existix un alumne o un grup d'ells que abusa sistemàticament d'altre.
- † Un sol alumne patix la intimidació (personalització).
- † Existix desigualtat de poder (desequilibri de força física, social o/i psicològica) entre els alumnes enfrontats.
- † La víctima es incapaç de defensar's.
- † L'acció sobre la víctima és repetida, es prolonga en el temps i ocorre sovint (alumne atemorit).
- † Sol passar lluny de la presència d'adults (invisibilitat).
- † L'autor/s tenen el suport del grup.

Si es donen els cinc primers casos, convé informar-ne a la inspecció educativa tot adjuntant la resta de la informació recopilada sobre el cas.

Breu descripció dels fets

Mesures adoptades:

Obertura d'expedient disciplinari

- ☐ Sí
☐ No

Data d'inici:

Dades de l'alumne/a:

Instructor/a:

Cautelars

Altres: educatives, preventives, etc.

CRA LA RIBERA ALTA
SANT JOAN **9 D'OCTUBRE**
c/ Manuel, s/n *c/ Excma. Diputació de València, 7*
46669 – Sant Joanet (València) 46611 – Benimuslem (València)
963 42 85 20 – 963 42 85 21 963 42 85 22 – 963 42 85 23
46024035@gva.es

MODEL D'ENTREVISTA PROFESSOR/TUTOR/ORIENTADOR AMB VÍCTIMA (VOLUNTÀRIA, PERÒ MOLT CONVENIENT)

PERFIL DEL CAS VÍCTIMA DE LA INCIDÈNCIA

A QUI HO HA CONTAT?	☐ Ningú ☐ Companys/es ☐ Tutor/a ☐ Professores/es ☐ Equip directiu ☐ Familiars ☐ Altres.....	DE QUINA FORMA INTERVÉ EL CENTRE?	☐ Parlem amb les famílies ☐ Es deriva al D. d'Orientació ☐ S'obri un expedient ☐ S'obri un procés de mediació ☐ Se n'assabenta la policia ☐ No ho sap	HAVIA TINGUT ABANS PROBLEMES AMB ALTRES COMPANYS/ES?	☐ Sí ☐ Sí, d'altre tipus ☐ No
QUI HA INTERVINGUT EN LA INCIDÈNCIA?	☐ Amics ☐ Xics/xiques testimoniess ☐ Pare-mare ☐ Professors/es ☐ Altre adult ☐ Ningú	HA FALTAT A CLASSE PER CULPA DE L'ACAÇAMENT?	☐ Mai ☐ Alguna volta ☐ Sovint ☐ Quasi tots els dies	QUIN MITJÀ HAURIA ANIMAT A LA VÍCTIMA A CONTAR-HO ABANS?	☐ Millor comunicació familiar ☐ Millor comunicació tutor ☐ Una bústia anònima ☐ Un telèfon d'ajuda ☐ Una adreça electrònica ☐ Més informació ☐ Altres.....
QUI HA PRES ALGUNA MESURA PER A ATURAR-LA?	☐ Companys/es ☐ Tutor/a ☐ Professors/es ☐ Familiars ☐ Altre adult ☐ Ningú	PER QUÈ CREU QUE HO VAN FER?	☐ No ho sap ☐ Els va provocar ☐ És més feble ☐ És diferent ☐ Per a molestar ☐ Perquè s'ho mereix	HI HA MEDIACIÓ EN EL CENTRE?	☐ Sí ☐ No
HA DONAT ALGÚN RESULTAT?	☐ Ha posat fi al problema ☐ Ho ha atenuat ☐ Ho ha intensificat ☐ Tot continua igual	SOVINT SENT POR DE SER ACAÇAT?	☐ Sí ☐ No	COM ET TROBARES MÉS SEGUR?	
QUÈ FA EL PROFESSORAT QUAN OCORRE?	☐ Parla amb els implicats ☐ S'ignora el que ha passat ☐ Es parla sobre el tema ☐ Expedient ☐ Res, no se n'assabenten ☐ Altres.....	SAP SI ACACEN ALTRES COMPANYS/ES?	☐ Sí..... ☐ Creu que ☐ No	COM CREUS QUE ES PODIA HAVER EVITAT?	☐ No ho sap ☐ No es pot ☐ Ajuda familiar ☐ Ajuda professors ☐ Ajuda companys

RECOLLIDA DE DADES DEL PROFESSOR/TUTOR/ORIENTADOR A LA FAMÍLIA

DADES PERSONALS		PASOS PREVIS		DETECCIÓ SÍMPTOMES DEL POSSIBLE MALTRACTAMENT			
EDAT							
PARES	FILL AFECTAT	HA EXPOSAT EL PROBLEMA AL TUTOR/A?	☐ Sí ☐ No	DES DE QUAN SOSPITA QUE LI PASSA?	☐ UNS DIES ☐ Diverses setmanes ☐ Diversos mesos ☐ Tot el curs ☐ Des de sempre		
☐ < 20 anys ☐ 21-25 anys ☐ 26-30 anys ☐ 31-35 anys ☐ 36-45 anys ☐ 46-50 anys ☐ > 50 anys	☐ < 6 anys ☐ 6-8 anys ☐ 9-10 anys ☐ 11-12 anys ☐ 13-14 anys ☐ 15-16 anys ☐ > 16 anys	HO HA NOTIFICAT A LA DIRECCIÓ?	☐ Sí ☐ No	HA NOTAT EN EL SEU FILL CANVIS D'HÀBITS O ACTITUD?	☐ Sí..... ☐ No	TÉ POCS AMICS?	☐ Sí ☐ No
SEXE	☐ Mare ☐ Pare ☐ Xiqueta ☐ Xiquet	HA TROBAT AJUDA EN L'ACTUACIÓ DEL CENTRE?	☐ Sí..... ☐ No	NOTA MÉS IRRITABLE O ANSIÓS EL SEU FILL O FILLA?	☐ Sí ☐ No	LI FALTEN MATERIALS AMB FREQUÈNCIA ?	☐ Sí ☐ No
CURS		S'HA PRES ALGUNA MESURA?	☐ Sí.....	HA TINGUT PROBLEMES AMB LES NOTES?	☐ Sí ☐ No	HA NOTAT DESTROSSES EN LA SEUA ROBA O MATERIAL?	☐ Sí ☐ No

			† No				
CENTRE EDUCATIU		HA DONAT ALGUN RESULTAT POSITIU?	† Sí † No	PARLA DE L'ESCOLA A CASA?	† Sí † No		
LOCALITAT		ESTÀ SATISFET AMB LES MEURES ADOPTADES?	† Sí † No	INVENTA EXCUSES PER NO ANAR A CLASSE?	† Per un o diversos companyes † Centre nou † Algun professor † Altres..... .		

DADES PERSONALS

Centre educatiu/codi:.....
.....

Ciutat:.....
.....

Nom:.....
.....

Edat:.....
.....

Sexe:

☐ Xiquet
☐ Xiqueta

Curs/grup:.....

Data del

succés:.....

- Origen de la demanda d'intervenció:

☐ Director/a
☐ Cap d'estudis
☐ Orientador
☐ Xiquet agredit
☐ Mare/pare
☐ Familiar
☐ Tutor/a
☐ Professor/a
☐ Amic/amiga
☐ Company/a

- Situació respecte de l'incident:

☐ En pateix
☐ En contempla
☐ En coneix
☐ N'infringix

Data de notificació/requeriment d'intervenció _____

COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA

SEGUIMENT DEL PLA

TRIMESTRE: _____

INCIDÈNCIES PRODUÏDES	ACTUACIONS PORTADES A TERME	RESULTATS OBTINGUTS
PROPOSTES DE MILLORA		

recursos web per
a la igualtat i la
convivència

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

1. AVALUACIÓ GENERAL

- A. SITUACIÓ
- B. PERSONES IMPLICADES
- C. TEMPS D'INTERVENCIÓ
- D. MESURES DE SUPORT A LES PERSONES IMPLICADES
- E. COMUNICACIÓ I PARTICIPACIÓ AMB LES FAMÍLIES
- F. CONCLUSIONS

RESOLUCIÓ

A. Situació

► Com s'ha tingut coneixement de la situació? Qui ha

detectat el cas? →

Amb qui ha contactat? →

Quan ho ha comunicat? →

► Situacions d'Assetjament:

Quines situacions d'Assetjament o intimidació s'han produït?	On ha passat? (pati, passadissos, banys, durant l'esplai, fóra del centre, entorn virtual, etc.)	Durant quant de temps s'ha produït?

B. Persones implicades

► PERSONES que han participat en la intervenció

Nom s	Càrrec	Funcions assumides durant la intervenció

► DESCRIPCIÓ de la víctima:

Nom i cognoms											
Curs		Edat		Gènere *							
Situacions d'assetjament patides anteriorment											
Tipus de resposta davant de la situació d'assetjament		Víctima passiva									
		Víctima activa									
		Víctima assetjadora									
Hem valorat la seua fortalesa i recursos i ens hem assegurat que no es troba en risc?		SÍ ☐ NO ☐									
		OBSERVACIONS:									
La víctima té un grup de reforç/ suport											
		OBSERVACIONS:									
La víctima es troba aïllada i rebutjada pel grup d'iguals.		SÍ ☐ NO ☐									
		OBSERVACIONS:									
Grau d'afectació per la situació		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Altres dades d'interès											

*Segons el gènere manifestat per la persona

▶ Assetjador/a 1:

Nom i cognoms										
Curs		Edat		Gènere						
Situacions d'assetjament en què ha participat anteriorment										
Grau d'empatia mostrat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Fa un ús sistemàtic o instrumental de la intimidació?										
Altres dades d'interès										

Quina és la fase en què es troba l'assetjador/a? (adaptació Stefan Korn)		
Fase 1	Insulta i humilia verbalment la víctima.	
Fase 2	Fa atacs sistemàtics físics i verbals contra la víctima o les seues pertinences	
Fase 3	Ha aconseguit que els atacs contra les "víctimes" es consideren justificats pel grup d'iguals de classe i obté el reconeixement i el suport actiu	
Fase 4	La "víctima" és rebutjada i aïllada dins del grup classe.	

► **Assetjador/a 2:**

Nom i cognoms										
Curs		Edat		Gènere						
Situacions d'assetjament en què ha participat anteriorment										
Grau d'empatia mostrat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Fa un ús sistemàtic o instrumental de la intimidació?										
Altres dades d'interès										

Quina és la fase en què es troba l'assetjador/a? (adaptació Stefan Korn)		
Fase 1	Insulta i humilia verbalment la víctima.	
Fase 2	Fa atacs sistemàtics físics i verbals contra la víctima o les seues pertinences	
Fase 3	Ha aconseguit que els atacs contra les "víctimes" es consideren justificats pel grup d'iguals de classe i obté el reconeixement i el suport actiu	
Fase 4	La "víctima" és rebutjada i aïllada dins del grup classe.	

► **ALTRES ASPECTES d'INTERÈS:**

C. Temps d'intervenció i resolució

► Temporització:

✓ Quan de temps ha transcorregut des que s'ha tingut coneixement de la intimidació fins que ha cessat?

Immediatament ☐ Menys de 8 dies ☐ Entre 8-14 dies ☐ La intimidació continua ☐

✓ Quan de temps ha transcorregut des que s'ha iniciat la intervenció fins que ha cessat la intimidació des que es va iniciar la intervenció?

Immediatament ☐ Menys de 8 dies ☐ Entre 8-14 dies ☐
La intimidació continua ☐ La víctima pateix assetjament o intimidació esporàdicament ☐

D. Mesures de suport

Indiqueu les mesures que s'han pres des del centre i la data

✓ A la/les víctimes:

✓ Al/les assetjadors/as:

✓ Als observadors/res:

✓ De centre

E. Comunicació i participació amb les famílies

Família alumne/a participant 1r		
Moments en què s'ha establert comunicació amb la família: manera, dates, temes tractats.		
	SI	NO
Se'ls ha informat de la situació i les mesures adoptades		
Se'ls ha consultat sobre les mesures previstes pel centre		
Hi han participat en la decisió de les mesures adoptades		
La família ha pres decisions al marge de les propostes pel centre		

Acords assolits:

Família alumne/a participant 2n		
Moments en què s'ha establert comunicació amb la família: manera, dates, temes tractats.		
	SI	NO
Se'ls ha informat de la situació i les mesures adoptades		
Se'ls ha consultat sobre les mesures previstes pel centre		
Hi han participat en la decisió de les mesures adoptades		
La família ha pres decisions al marge de les propostes pel centre		

Acords assolits:

F. Conclusions

- Estimació, per PERSONES implicades, de la intervenció realitzada (si es considera adequada, etc.):

Participant	Marcar el grau d'acord									
Assetjat/da	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Assetjadors/res	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Tutor/a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Altres professorat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Equip directiu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Equip/Dep. Orientació	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CIC	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Família	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Altres:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Tipus d'intervenció realitzada (consignar totes les emprades)	Data
Habilitats d'afrontament	
Mediació escolar	
Cercles de suport	
Pràctiques restauratives	
No inculpació	
Responsabilitat compartida (Pikas)	
Sancions derivades de l'aplicació del decret de drets i deures	
Activació Protocol d'actuació per als centres educatius en supòsits d'assetjament escolar	
Especificacions assetjament LGTBIfóbic	
Altres:	

▶ Observacions: